

DOMOVINA

Oglaš:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice 1, reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Preše: nova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 5.—, celoletno Din 12.—.

V lastno skledo pljujejo

Ni ga pametnega človeka, ki bi me videl, da po štiriletni svetovni vojni, ko se je mučilo na milijone človeških življenj, se opustošile cele pokrajine ter porabili skoraj vsi poljski pridelki ter obrtniški in tovarniški izdelki za vojno, ne more čez noč postati vse tako, kakor je bilo v začetku leta 1914. Opazovati je treba le zidavo ene same male hruše, da se vidi, s kakimi težavami je to zvezano in kako počasi gre delo iz rok.

Danes je nezadovoljen cel svet, ponekod bolj, ponekod manj. Največ vzroka za nezadovoljstvo bi vsekakor morali imeti državljani premaganih držav, zlasti Nemci, ki morajo plačevati velikanske vojne odškodnine v zlatu, razven tega so pa več zali manj izgubili svobodo in neodvisnost. In vendar Nemci niso obtupali! Strašne posledice svetovne vojne prenašajo mirno. Z neumornim delom se tolažijo, ker vedo, da jim samo delo lahko da zopet lepšo bodočnost. Nemci se zavedajo, da je sseščani rod obsojen na trpljenje in na muke, a zavedajo se tudi, da je edanašnjega rodu sveta naloga skrbeti za poznejše rodove.

Jugoslavije se še primerjati ne da z Nemčijo v teh ozirih. Srbija, ki nas je vzela pod svoje okrilje, je kot zmagovalka šla iz vojne. Ena najlepših in najbogatejših držav, ki so se kedaj na svetu ustanovile, je naša država. Prirodnega bogastva nam ne manjka prav nobenega. Edino, kar nam manjka, je pamet. Kakor mlado jagnje smo, ki skače okoli ovce v največji neumnosti. Veliko jih je med nami ne le otročjih, marveč tudi hudobnih in od hudiča obsedenih.

Med take obsedene štejemo vse tiste, ki na tihem ali javno rujejo proti Jugoslaviji. Najhujši od njih so klerikalci in pa radičevci. Dočim so prvi bolj zviti in prikriti, kažejo

Radić in njegovi kompanjoni svoje mišljenje bolj javno.

Zadnje dni se čuje, da se je Radić s poslanci hrvatskega bloka celo pripravil, da pošlje v imenu Hrvatov na mednarodno konferenco v Genovo spomenico, v kateri zahteva ustanovitev samostojne hrvatske republike. Naši potomci se bodo za glavo prijemali, ko bodo čitali čez leta, kake norce je rodila naša zemlja ravno v tistih časih, ko nam je bilo pameti najbolj potreba in ko bi moral vsak po svoji najboljši volji pomagati, da gradi temelje krepke in mogočne Jugoslavije.

Radić je norec. To priznava vse in vsakdo, kdor ga pozna. Če ga vidiš prvič in samo za kratek čas, se ti zdi, da imaš pred seboj silno «künstnega» človeka, kmalu pa vidiš, s kom imaš v resnici opraviti. Sicer je pa stranskega pomena, ali je Radić norec ali ne. Vsekakor dela neumnosti. Taka neumnost je tudi gori omenjena spomenica.

Radić pljuje z njo sam v svojo skledo, iz katere bo moral še rad ali nerad zajemati. Zaradi Radića se Jugoslavija ne bo razdrila in tudi Hrvatom ne bo nihče dovoljeval republike. To je tako gotovo kakor amen pri očenašu. Zato je Radičevstvo samo butanje z glavo ob zid, ki Radiću ne more ničesar koristiti, Jugoslaviji pa vendarle škoduje. Posledice vidimo na koncu koncev pri valuti, ki pada, ker je zaupanje v našo državo premajhno. Kje bi že danes bila naša država, ako bi Radičevci že vsaj toliko dobrega storili zanjo, kakor so napravili slabega!

Baš zato je dolžnost vseh poštenih in dobromiselnih Jugoslovanov, da se tembolj poprimejo dela in tudi javnega, občekoristnega dela, ker le tako bomo iztrebili med narodom vse krive preroke. Le na ta način pa bomo dvignili Jugoslavijo na krepke noge, od česar bomo imeli tudi mi korist.

IPameten zakonski načrt o preustoju naših srednjih šol

Ministrstvo prosvete je izdelalo zakonski načrt za srednje šole, po katerem bi se srednješolska mladina po vsej državi na enoten način vzgajala. Najbolj važna izprememba napram sedajnim razmeram v Sloveniji je v novem zakonskem načrtu predlog, da naj bo v bodoče za vse srednje šole v spodnjih razredih ena sama vrsta pouka. Namesto dosedanjih spodnjih gimnazij, realnih gimnazij in realk naj se povsod uvede takozvana enotna spodnja srednja šola, iz katere bodo potem učenci lahko šli ali na višjo gimnazijo, ali višjo realno-gimnazijo, ali v višjo realko, na višjo obrtno, v višjo trgovsko šolo, na učiteljske itd.

Dosedanje šole so delale staršem velike preglavice v tem oziru, da se je moralo že 10letnemu otroku ob

vstopu v srednjo šolo odločiti kakšnim šolam naj se posveti, četudi v teh letih otrok še ni za tako odločitev zadosti razvit. Ako bodo pa vsi učenci hodili v iste vrste spodnje srednje šole, se jim bo šele s 14. ali 15. letom odločiti za višje študije. To bo dobro za učence, za šolo in starše.

Srednja šola je danes prenapolnjena. Učenci so zelo mešani, kar se tiče pridnosti in nadarjenosti. Slabejši učenci ovirajo boljše. Sami s seboj so nezadovoljni, roditeljem pa delajo preglavice in slabe ure. Kako malo srednješolcev pride iz prve šole brez nesreče v osmo šolo in do mature! In kako veliko jih v vsakem razredu pade koncem semestrov! S končano enotno srednjo šolo pa bodo šli na takozvane

latinske šole le oni učenci, ki bodo imeli zanje posebne sposobnosti, vse drugo se bo razlilo po drugih praktičnih šolah.

Posebno velike važnosti bo, da se tudi meščanska šola tako preustroji, da bo tudi ona enotna srednja spodnja šola. Na ta način bo dana prilika najširšim vrstam naroda, da svoje otroke primerno izobrazijo. S tem bo tudi dana prilika, zlasti talentiranim otrokom na deželi, da se bodo povzpeli do višje izobrazbe, kar danes ni bilo prav lahko mogoče.

Enotna srednja šola bo bržčas tako urejena, da bo veliko bolj odgovarjala potrebi časa in ljudstva, kakor pa današnja spodnja srednja šola. Grščina se čisto gotovo ne bo poučevala, latinščina menda tudi ne, ker se bo začela učiti šele v peti gimnaziji, kar menda popolnoma zadostuje. Zato se bodo pa na enotni spodnji srednji šoli v večji meri bolj praktično poučevali soderni jeziki, naravoslovnanski predmeti in matematika. Tako bo omogočeno mladini, da bo s 15. leti veliko več vedela kot zna današnja mladina in da bo bolj sposobna za vse višje šole kakor pa je to danes.

Poleg slovenščine se bo gojila tudi srbohrvaščina tako, da bodo našim otrokom v bodoče na široko odprta vrata po vsej državi.

Načrt novega zakona o srednji šoli, ki ga bo ministrstvo v kratkem predložilo narodni skupščini v sklepanje, je bil v zadnji seji višjega šolskega sveta v Ljubljani predmet prav živahne razprave. Za sedanje latinske šole, ki so nam preostale kot slaba dedščina srednjeveške romanske in poprej še germanske kulture, sta se potegovala nadzornik Wester in ravnatelj Pipenbacher, poleg njih pa zastopnika cerkve kanonik Nadrah in katehet Medved. Gospodje iz župnišč so se pač bali, da bi ljudje v pametnih šolah ne postali zanje prebrihtni, bali so se tudi, da bi fantje manj hodili v lemenat. Končno pa je vendarle zmagala naprednost nad starokopitnostjo in predlog za novo spodnjo srednjo šolo je bil sprejet z desetimi proti štirim glasovom. Da bi poslanci skoraj izglasovali nov zakon, da bo čim prej stopil v veljavo.

Zvonovi

(Z dežele.)

Zadnji čas stojimo na deželi v znamenju nabiranja denarja za nabavo novih zvonov, ki so jih nam med vojno vzeli še stari Avstrijci. Vsaka župnija, vsaka podružnica hoče imeti nove zvonove. Ljudje kar tekmujejo, kje bodo imeli prej in večje nove zvonove. Tudi se nič ne varčuje, nič ne zabavlja čez velike, čisto ogromne davke. Nič ne rečemo, če se nabavijo zvonovi iz potrebe. Tudi zvonjenje ima nekaj na sebi, kar človeka, posebno kmeta pobažuje, ko je to razen cerkvenih orgelj edi-

na godba, ki jo sliši. Zvon je, ki mu paznanja dnevni čas, da se ve ravnanati pri delu. Saj že pesem pravi: Zvonovi zvonite, na delo budite...

S tega stališča bi ne bilo torej nič ugovarjati. Kaj drugega je pa, če vzamemo gospodarsko stran. Teden za tednom vzdihuje «Domoljub» o velikanskih stiskah kmetovih. In vendar se bodo ravno za zvonove izdali v slovenskih krajih milijoni in milijoni. Nič ne rečemo, kjer je res potrebno, a pri nabavi le-teh prevladuje v največ slučajih neka bahavost: Kdo bo imel večje zvonove in prej. Naši griči in ravnine so kar posejani v cerkvami in podružnicami v katerih je le parkat na leto maša, ali pa še ne. Torej pri takih cerkvah napravljati danes tako drage zvonove, pač ni prevdarno, da ne rečemo naravnost neumno in bahavo potratno. Tu zadostuje en zvon. Kjer se pa dobro sliši zvonjenje in ura iz druge ali sosedne župne cerkve, pa še tega ni treba. Naj ima vsaka župna cerkev primerne zvonove, nič ne de, a kar je preveč in brez potrebe, se naj opusti in denar obrne v kaj drugega bolj koristnega.

Rekli smo že, da se bodo za to izdali težki milijoni. Ponekod gospodje duhovniki nič ne vprašajo, temveč pokličejo kmete: «Pridite ta in ta dan, da se zmenimo za nove zvonove!» In na določen dan se kar zapove: «Ti boš dal toliko tisočakov, ti toliko!» Pri stranskih cerkvah opravljajo ta posel gotovi zakrknjeni klerikalni tercijalci in tercijalke. Seveda, povsod ne gre gladko. Tu in tam se zavedni kmetje upro; zahtevajo račune o cerkvenem premoženju, da se proda to in ono, ki je cerkvena last, porabi ta in oni denar za zvonove in šele primanjkljaj se naj pokrije z dodatki in dokladami.

Imeli smo pred vojno lepo ubrane zvonove — bilo jih je lepo slišati. Pobrala jih je nekdanja naš narod in vsako pametno prosto misel zatirajoča Avstrija. To je tista Avstrija, ki je bila največja zaščitnica vsega nazadnjaštva, najskrbnejša varuhinja klerikalizma, vse naše prečastite duhovščine, da je bila le ta na deželi in kolikortoliko tudi v mestih neomejen gospodar. In ta duhovščina in njena stranka je imela velikanško moč pri tedanjih najvišjih vladajočih osebah. Ko bi se bila ona zavzela tedaj, in bi ji bilo res za božjo čast, ni vruga, da bi ne bila dosegla vsaj nekaj in rešila vsaj tu in tam, da bi bili ostali zvonovi, in danes bi bilo to velika, milijonska vrednost. No tega ona — klerikalna stranka — ni storila, narobe, dovolila je, da se je celo vse imetje vtaknilo v krvava vojna posojila in je tako vzel vse hudič, kar niso pobasali judje-špekulantje.

Nazadnje se pa ne smemo čuditi, če ta stranka ni niti s prstom ganila. Ona se je dobro zavedala, kje obstoji njena moč. Zato je pa bila z vso vnmemo za Avstrijo, da mora zmagati, četudi se porabi zadnji vinar-

ček v hranilnicah, če bi tudi imela dati hlače s sebe. Tako so bili vneti vsaj prva leta vojne. Zadnje dve leti so se bili že malo ohladili, ne vsi, a vsaj mnogi.

Taka je z zvonovi. Nič ne odvrčamo naših ljudi, da bi ne prispevali, kjer je res potreba. Nismo pro i lepemu in ubranemu zvonjenju v prierni in potrebni meri. Nekaj je pa, na kar moramo naše somišljenike opozoriti. Če že vsak po svojem premoženju prispevate v te namene, zahtevajte odločno, da se v prvi vrsti vporabi cerkveno premoženje bodisi premično ali nepremično. Razume se, da tu ne pride v poštev, kar se res rabi pri cerkvi in cerkvenem opravilu. Dalje zahtevajte z vso odločnostjo, naj ima v oskrbi vse cerkveno premoženje in vse cerkvene dohodke v ta namen od župljanov izvoljeni cerkveni odbor. Ponekod imajo že sto let stare zvonove, za zvonjenje za umrlimi pa je treba, četudi je le en zvon, plačati primerno odškodnino. V teku dolgih, dolgih let se je vendar nekaj nabralo, a tega denarja ni nikjer. Temu gospodarstvu mora biti enkrat konec! Da napravimo temu konec, je v naših rokah. Bodimo odločni in vse bomo dosegli, kar nam gre.

Strašna usoda Rusije

Šved dr. Nansen, ki vodi mednarodno rešilno delo za stradajočo Rusijo, je prepotoval stradajoče pokrajine in poročal te dni o svojem potovanju na seji mednarodnega pomožnega komiteja Rdečega križa v Ženevi.

Naval ljudstva, ki je hotelo čuti Nansenovo predavanje je bil tako velik, da so bile vse ulice polne pred poslopjem, v katerem se je predavanje vršilo.

Nansen navaja za lakoto v Rusiji sledeče vzroke: izredna suša; uničevanje sedemletne vojne (4 leta zunanja, 3 leta notranja vojna); pomanjkanje poljedelskih strojev in zgrešena taktika sovjetske vlade, ki je vzela z rekvizicijami ruskim kmetom veselje do tega, da bi več pridelovali, kakor so neobhodno potrebovali sami zase. Boljševiška vlada je pozneje sicer to svojo pogreško uvidela in rekvizicije ustavila.

Število stradajočih v Rusiji znaša okoli 33 milijonov ljudi. Od tega jih je 15 milijonov neodrešeno izročeni smrti vsled lakote. Globoko ginjen je dejal Nansen med drugim: «Ko bi poslušali moje nasvete, ki sem jih dal v septembru, bi bilo teh 15 milijonov mogoče rešiti. Medtem so

vsled pomanjkanja krme poginili konji in vodne poti so zamrzile, tako da jim ni mogoče dovažati hrane. Ostalih 17 milijonov je mogoče rešiti le s hitro pomočjo. Človekoljubnost in tudi gospodarski oziri zahtevajo to. Rusijo je treba rešiti, tudi vsled tega, ker je ona drugače žitnica za Evropo.

Mnogi odklanjajo Rusiji pomoč vsled tega, ker so mnenja, da je to lakoto povzročil boljševiški režim. Četudi je to res, vendar moramo na odgovornost poklicati kapitana, ki je povzročil, da se ladja potaplja, a ladje same ne smemo pustiti, da se potopi. Rusija je taka potaplajoča se ladja. Ali je prav, da pustimo iz političnih ozirrov umreti 30 milijonov ljudi?

Često se v zlobnem namenu trdi, da rusko vojaštvo krađe pošiljatve, ki se pošiljajo na pomoč gladujočim. To ni res, ker se strogo pazi na to, da pride vse na svoje mesto.

«Zagotavljam Vas,» je dejal Nansen smešljaje, «da se izmed vseh dežel, v katerih so se doslej organizirale pomožne organizacije, najmanj krađe v Rusiji. Odkar vršimo svoje rešilno delo, moremo zabeležiti samo en slučaj, da sta izginila dva vagona. Takoj nam je ruska vlada plačala za to odškodnino.

Nadalje opisuje Nansen nadzorovanje v notranjosti dežele in pravi, da se pošiljatve žita najbolj obnesejo. Za 15 švicarskih frankov zadostuje, da se en človek preživi do prihodnje žetve. Mi sami ne vemo, kako bi napravili: Ali naj žito, ki nam je na razpolago, uporabimo za setev, da se drugo leto lakota ne ponovi, ali naj ga damo za hrano stradajočim.

Nansen pozivlja človeštvo, naj priskoči na pomoč. Svet mora uvideti resnost položaja. Dovolj je pšenice v Evropi. Rusija se more in se mora rešiti. Dolžnost vsakega je, da ji pomore po svoji moči.

Predavanje so spremljale kinematografske slike, ki so kazale rusko bedo v vsej svoji strahoti. Od lakote gnan se razliva veletok beguncev preko široke ruske stepe — kakor novo ljudsko preseljevanje. Kdor ubeži lakoti, podleže ruski zimi. Na tisoče mrličev pokriva zemljo. Pokrajina ob Volgi je kot veliko pokopališče. Slike, druga strašnejša od druge, se vrstijo druga za drugo. Zapuščene vasi. Potujoče tolpe. Pripravljanje kruha iz drevesne skorje, plevela in zemlje. Hiše brez streh — strehe so pojedli. Stene, ki ležijo v razvalinah, njihov apnec je služil za hrano. Otroci s starimi obrazi. Vasi obljudene z živimi mrličmi. Oko-

stenjaki z oteklimi trebui in udi (znak stradanja). Ženske stisnjene v kakem kotu čakajo na smrt. Umirajoči sestradanci. Otroci, za katere ni več rešitve, se v smrtnem boju neprestano zvijajo. Moški, ki v smrtnem boju grebejo zemljo. Samo gibanje z rokami spričuje, da so okostnjaki še živi. Na pokopališčih ne morejo več pokopavati mrličev.

Strašen je vtis, ki ga dobi človek od Nansenovega predavanja in njegovih slik. Četudi je boljševiški režim v največji meri kriv, da se narod ni oskrbel s starimi zalozami, ki bi jih lahko uporabljal sedaj, ko je suša uničila vse, vendar naše srce ne sme ostati zakrknjeno napram preprostemu ruskemu narodu — trpeči žrtvi svojih zapeljivcev.

Politični pregled

Vse jugoslovansko časopisje živahno razpravlja

o veleizdajniški spomenici,

ki jo je podpisalo 63 poslancev hrvatskega bloka in ki jo nameravajo poslati ti poslanci baje na genovsko konferenco, da se predloži zastopnikom velesil. V spomenici zahtevajo, naj mednarodno posredovanje omogoči ustanovitev samostojne hrvatske republike, če pa to ni mogoče, se naj pa doseže vsaj izprememba Jugoslavije v tem zmislu, da se razdeli država v male zvezne države. (Več o tej veleizdajski spomenici prinašamo v članku.)

Vsem nasprotnikom demokratske stranke leži zelo v želodcu prosvetni minister Svetozar Pribičević, ki je energičen in odločen mož, kakršnih ravno v naših neurejenih razmerah najbolj potrebujemo. Bivši ministrski predsednik Protić, Pribičevićev hud nasprotnik in prijatelj naših klerikalcev, je objavil v svojem listu neko pismo, katerega je baje pisal iz Prage komunist Hercigonja, naš državljani, Svetozarju Pribičeviću. Pismo je napisano tako, da izgleda

kot da je hotel Pribičević pridobiti Hercigonjo za Radićev umor.

To očitno izmišljeno pismo, ki naj na lopovski način okleva Pribičevića, je ta odločno zavrnil. Dejal je med drugim, da se zaradi takega klevetanja ne bo umaknil s svojega mesta, temveč bo še bolj energično delal za edinstvo države. Te lopovščine proti Pribičeviću obsojajo tudi mnogi listi nasprotnih strank. Žalostno je res, da se

pri nas poslužujejo proti političnim nasprotnikom takšnih metod, kakršnih so se posluževali včasih naši zatiralci Avstrijci in Madžari.

Naša vlada še ni prejela iz Rima odgovora na noto, v kateri je zahtevala podrobnejša pojasnila o evropski gospodarski konferenci, ki naj se vrši v Genovi. Zato še tudi ni dala na povabilo končnega odgovora

glede udeležbe naše države na genovski konferenci

Kakor poročajo, se bo med češkoslovaškim ministrskim predsednikom dr. Benešem, ki se mudi sedaj v Parizu, in francoskim ministrskim predsednikom dosegel sporazum glede genovske konference, ki bo zadovoljiv tudi za našo državo. Zatrjuje se, da bo Mala antanta (Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija) šla v Genovi skupaj s Francijo. V soboto 18. t. se sestanejo v Beogradu zastopniki Male antante, da se dogovorijo glede nastopa v Genovi.

Z Reke prihajajo vesti o spopadih med fašisti in med pristaši Zanelle, predsednika reške vlade. V pretepih je bilo že več mrtvih in ranjenih. Vsled nevarnih nemirov je prosil Zanello za pomoč v Rimu in baje tudi v Beogradu.

Reškim fašistom, ki pa večinoma sploh niso Rečani, leži najbolj v želodcu reška varnostna straža, pri kateri je uslužbeno po fašistovskih trditvah baje 95 odstotkov Hrvatov. To pa ni res, temveč je samo pretveza, da so lahko začeli razgrajanja in pretepe, s katerimi hočejo doseči, da bi Italija zasedla samostojno državico Reko. Reško prebivalstvo, ki je že res potrebno miru in mirnega dela, je vse razburjeno in ne mara fašistovskih divjakov.

Avstrija, ki vsled velike bede berači po vsem svetu, je končno dobila zunanje posojilo. Angleška vlada je sklenila

dovoliti Avstriji posojilo

v znesku dveh milijonov funtov šterlingov (v naših kronah bi bilo to okoli 2 milijardi 600 milijonov kron). To pa Avstriji še ne zadostuje. Zato pričakujejo še od drugod posojila. Baje je tudi Francija pripravljena posoditi ji 55 milijonov frankov (v našem denarju okoli 1 milijarde 400 milijonov K). Vse to bi pa Avstriji zaleglo le za nekaj časa, kajti države, ki tako očitvidno propada vsled lenobe in brezbrčnosti svojega prebivalstva, ne more rešiti ničesar. Seve-

velikimi biseri in ga priporočil bogu. Nato je s plakajočo ženo nadaljeval pot.

Nekaj dni nato sta dospela h Kermanu.

Kralj te dežele ju je sprejel z vsemi častmi, ju vedel svečano v svojo palačo in jima hotel dati za strežnika celo lastnega sina.

Kmalu prve dni se je vršila na čast kraljevskemu paru slavnostna pojedina v palači.

Asadbah in njegova žena pa sta bila kljub vsem tem prijaznostim vedno žalostna. Lepa soproga Asadbahova je plakala neprestano. Ko je kralj to opazil, jo je vprašal, zakaj je tako žalostna, in sedaj mu je Asadbah povedal vso svojo žalostno zgodbo.

Kerman je bil takoj pripravljen pomagati. Zbral je svoje armade in Asadbah je vkorakal z veliko vojsko v svoje glavno mesto. Tam so se uporniki takoj udali njegovi premoči in Asadbah je zopet prevzel vlado.

Vladal je sedaj zopet v lepem miru in nič bi ne kalilo sreče obeh zakon-

Deset vezirjev

(Arabska pripoved.)

V Perziji je živel nekoč kralj Asadbah. Vladal je nad mogočno državo. Deset vezirjev ga je podpiralo v njegovih vladnih poslih. Med vezirji se je najbolj odlikoval hrabri Sipelasar.

Ta je imel prekrasno hčer. Njen oče jo je ljubil tako zelo, da se ni rad ločil niti za trenutek od nje. Nekoč pa je moral vendarle v uradnih poslih obiskati sosedne pokrajine. Njegovo potovanje pa je trajalo že predolgo časa in on je gnan od hrepenjenja poslati svojega najzvestejšega uradnika domu, da mu privede hčer.

Hčer je brez obotavljenja sledila očetovemu uradniku v krasni nosilnici. Med potjo ju je srečal kralj Asadbah. Vezirjeva hčer je iz radovednosti nekoliko odgrnila kopreno in pogledala za kraljem, ki se je takoj zaljubil v njo, ko je videl njen mili obraz. Dal je nosilnico ustaviti, se predstavil lepoticin in ko je zvedel, kdo da je, jo je zaželel takoj za ženo.

Zapovedal je spremljajočim sužnjem, naj zanesejo nosilnico nazaj v mesto, ker je hotel Sipelasarjevo hčer takoj vzeti v svojo palačo in jo poročiti ter to sporočiti Sipelasarju, ki si bo gotovo štel kaj takega v veliko čast.

Eden sužnjev, ki je nosil nosilnico, je spoštljivo omenil, da bi bilo umestnejše, če bi kralj sprejel hčer iz očetove roke z vsemi slovesnostmi. Toda Asadbah ni hotel o tem ničesar slišati; ozmerjal je sužnja zaradi njegove predrznosti, vzela vezirjevo hčer v svojo palačo in jo poročil. Ko je vezir Sipelasar slišal o poroki svoje hčerke, se je silno razjezil, kajti čutil se je razžaljenega vsled tako hitrega kraljevega početja.

Na zunaj pa se je moral premagovati in je celo pisal zelo spoštljivo in hvaležno pismo kralju. V srcu pa je neprestano kuhal maščevanje.

Spuntal je na tihem polagoma vse dežele proti svojemu zetu in ko je smatral, da je njegova vojska dovolj močna, je napovedal nekega dne kralju vojno.

Z globoko pobitostjo je sprejel kralj vest, da se mu je uprl njegov vezir. Žalosten se je podal k svoji lepi ženi, da ji potoži svojo bol.

Ta mu je nasvetovala, naj zbeži k sosednemu kralju Kermanu, najvelikodušnejšemu vseh knezov, in naj ga prosi za pomoč.

Kralju je ta nasvet ugajal in podal se je s svojo ženo po podzemeljskem rovu na pot. Ta podzemeljski hodnik je vodil v neko puščavo, odkoder se je dospelo v Kermanovo državo.

Ko sta nesrečnika že bila nekaj dni potovala in počivala pri nekem studentu, se jima je rodil krasen deček.

Nesrečna mati je pritisnila dete na svoje srce in ga hotela dojeti. «To ne koristi nič, draga žena,» je dejal kralj, «žalibog ne moreva obdržati dečka pri sebi, ker bi naju na dolgi poti oviral. Morava ga pustiti tu in ga izročiti milosti Najvišjega. Ta ne bo dopustil njegove pogube. S temi besedami je zavil lepo dete v oblačilo vezeno z žido in zlatom, mu zapel okoli roke zlato zapestnico z desetimi

da delajo Avstrijci namenoma za propast svoje države, da bi s tem končno vzbudili v svetu mnenje, da je edina rešitev Avstrije v priključitvi k Nemčiji. Če bo šlo tako naprej, je jasno, da se bo Avstrija morala priključiti k Nemčiji. To bi bilo končno tudi za nas dobro, ker bi s tem gotovo dobili nazaj našo Koroško.

Dopisi

Dolenjske Toplice. Ob priliki prve jutranje maše v nedeljo 12. t. m. se je dobro znani naš župnik Erzar zopet pošteno razkoračil in razhudil nad Sokolom. Bral je škofovo pismo. Mi nimamo nič proti temu, če se ljubljanskemu škofu zljubi pisati pastirska pisma. Ta poslednja imajo to dobro lastnost, da nič ne škodujejo in nič ne koristijo — kakor «Blažev žegen». Na gotove možgane pa le vplivajo. Tako n. pr. na našega dičnega župnika Erzarja. Med branjem tega pisma se je možakar — hudobni jeziki trdijo, da je bil pri vojakih «cugsfirer» in silno «štrum soldat» — raztogotil tako, da so se verniki okoli prižnice venomer brisali obraze, pa ne od smeha ali joka, marveč ker so bili vsi opljuvani. Psoval je vse vprek. Nad vse je trpinčil ubogega Sokola, tega «pregrešnega in brezbožnega» ptiča, zaklinjal je matere, naj svoje otroke takoj izbrijejo iz Sokola in jih vpišejo v Orla. Z grozovitim in strašnim glasom je grmel nad prestrašeno in zbegano množico: «Nobena mati ni vredna, da je mati, če da svojega otroka Sokolom!» Tako torej! Besede so padle in jih je g. župnik takoj nato zavil v tančico umikanja: «Saj si nisem sam to izmislil, pojdite po maši v zakristijo, kjer boste lahko čitali, da so gospod škof to zapisali v pastirskem listu!» Naj bo zapisano ali ne, to nam je postranska stvar. Pisec teh-le vrstic je ugotovil sledeče: Po izrečenih besedah je marsikatera verna žena samostojnega mišljenja odšla iz cerkve s pripombo: «Nikoli več k taki pridigi!» Vidite g. župnik, takle odpor rodi Vaše napadanje. In Vi g. župnik Erzar si upate zabrusiti tako žaljivko v obraz našim materam, materam poštenih otrok, ki imate sami toliko masla na glavi, da niti v senco ne smete. Našim poštenim materam, kojih deca se v društvenem življenju giblje pod njihovim nadzorstvom in po njihovih navodilih, se ni treba sramovati svojih otrok, in sicer iz popolnoma enostavnega dejstva: Ti otroci, so kljub temu, da so naprednih starišev in So-

koli, poštenih staršev poštene otroci, zato, ker jih vzgajajo sami po lastnih načelih in ne po načelih takih katoliških mož, katerih knjige morajo pred njimi zaklepati, da se ne pohujšajo. Naši otroci so poštene otroci zato, ker jih ne damo v roko nekaterim katoliškim vzgojiteljem. Poštene pa bodo ostali tudi zato, ker jih ne pustimo v družbo nekega cerkvenega pevca, zoper katerega je bila ravno prejšnji teden po orožništvu vložena ovadba radi nečistosti na istem spolu. Poštene bodo ostali tudi zato, ker jih ne pustimo v družbo Vaših pogrepnikov, katerih eden ima s svojo lastno sestro kar dva otroka, eden pa kar cel regiment nezakonskih otrok. Naštetemo Vam lahko celo vrsto sličnih stvari. Povejte Vi nam enega, če ga morete! Kje je morala? Poglejte le samo enkrat ob 10. ali 11., ko se zakade tropi pridnih «devic» in še pridnejših «mladeničev» in Orlov iz farovža ter gredo skozi park proti domu, in videli boste, da so vse Vaše «device» res še — device. Pometajte pred svojim pragom in iztrebite gnilobo in nemoralo pri svojih backih, mi Vas ne potrebujemo. Za danes Vam kličemo samo tole: Zahtevamo, da pustite Sokola popolnoma pri miru, zahtevamo, da pustite nas poštene občane in naše poštene otroke popolnoma pri miru, ker pridemo sicer na dan z rečmi, da bo cel knezoškofijski ordinarijat stal na glavi.

Dolenja vas pri Ribnici. V dopisu iz Dolenje vasi, priobčenem v 6. številki našega lista, se je vrnila ne ljuba tiskovna pomota. Namesto «Duhovniki, ki so se najbolj potegovali za meščansko šolo» itd., mora stati «Odborniki, ki so se najbolj potegovali itd.»

Krško. Tukajšnja krajevna organizacija je na občnem zboru dne 18. januarja izvolila sledeči odbor: predsednik Fran Kandare, podpredsednik dr. Tomaž Romih, tajnik Ivo Rumpret, blagajnik Fran Jurčec.

Pungert ob Temenici. (Blagoslov novih zvonov.) V nedeljo dne 12. t. m. so bili pri nas blagoslovljeni novi jekleni zvonovi, ki smo jih z vso slovesnostjo sprejeli. Kakor se povsod, kjer se take slovesnosti obhajajo, kaj posebnega primeri, tako je bilo tudi pri nas. Na predvečer omenjenega dne je prišlo tudi nekaj fantov iz sosednih vasi «potrkavat». Ko so se približali cerkvi, je neki I. F. iz Temenice iz zasede izpalil na prihajajoče več strelav iz vojaške

puške ter jim s tem zabil dostop do cerkve, oziroma zvonika. K sreči ni bil nihče ranjen. Došli so se nato ogorčeni razšli. Značilno je, da je imenovani storilec iz klerikalne družine. Živimo v predhodni dobi ruskega boljševisma in v strahu, kedaj prodre v mirni dom v pozni nočni uri vojaška kroglja. Prosimo in pozivamo merodajne oblasti, naj krivce strogo zasleduje. Res sramotno je, če se prilika kakšne cerkvene slovesnosti hoče izrabiti za uboj.

Trbovlje. Po novem letu, katero je Kljukec prav slabo začel, ker mu je v cerkvi nek rudar na glas ugovarjal na njegove neznosne kvante in čenče, so hodile po okolici neke debele bunke ter nabirale naročnike za duhovske časopise t. j. «Straža», «Domoljub», «Pijani gospodar» in kar je še podobnih listov za neumne ljudi. Bile so usiljive, kakor podrepne muhe, pa vendar so malo opravile. Svoj namen so dosegle samo pri najzabitejših klerikalcih, ki so sramota celi Jugoslaviji, pametni gospodarji pa so te bunke nagnali in rekli: «Ti, bunka, raje doma delaj in ne trgaj po praznem dragega obuvala, v nebesa pa tako ne prideš, ker kaplanom s prstom migaš, da jih je sram in se tvoje hiše izogibajo!» Da take device ne morejo dobiti ženina, je jasno, četudi se v farovških listih ponujajo in v ta namen domače veselice prirejajo. Vsak pameten gospodar si dobro premisli, prej ko bi vzel tako leno bunko, ki vedno v cerkvi stoji, nič ne dela, se plazi okoli duhovnikov, hodi na božja pota denar zapravljat, živina pa doma od lakote tuli. Varujte se takih malopridnih žensk in dobro se vam bo godilo na zemlji in v nebesih, kamor take opravljive bunke gotovo ne pridejo. Ako se še enkrat predrznejo take ženske nadlegovati poštene ljudi s takimi lažnjivimi in pohujšljivimi listi, kakor so zgoraj imenovani, tedaj bomo te potepenke povedali z imenom in vso njihovo lenobo ter zanikarnost natanko opisali.

Hrastnik. Pišejo nam: Star pobožen mož iz okolice mi je pravil te dni, da se čudi, zakaj kmetje tako zabavljajo na visoke davke. Rekel je, da je on pred vojno plačeval okoli 90 K davka, zdaj ga res plačuje okoli 800 K, ali župniku oz. kaplanu in mežnarju je dal 2 mernika pšenice po 300 K, je 600 K, 2 mernika drugega žita po 200 K je 400 K, za cerkveni sedež 40 K, za slikanje cerkve 200, za sveče 20 K, za pogreb svoje žene 600 K, zdaj bi rad

župnik še nove zvonove in nek lestenec itd., tako da mu pride vese cerkveni davek letno na blizu 2000 K. Tako plačujejo tudi drugi in vse po nepotrebnem, pa nikdo ne zabavlja, ker jih župnik straši s peklom. Za državo pa jim je vsak vinar preveč; seveda so nahujskani od onih, ki se za svojo bisago boje. Toda enkrat mora tudi najneumnejši spregledati, komu plačuje najvišje davke, in se jim bo uprl, ker so popolnoma nepotrebni in ga nikdo ne more siliti v tako podpiranje lenobe in praznovrstva.

Zalec. Pri nas se je vršil v nedeljo pogreb nenadoma umrlega živinozdravnika Josipa Kodreta. Sijajni pogreb je pričal o veliki priljubljenosti pokojnika, ki je deloval v trgu 10 let in si vsled svoje blage duše pridobil splošen ugled in spoštovanje. Na zadnji poti so ga spremili številni njegovi stanovski tovariši, zastopnik oddelka pokrajinske uprave za kmetijstvo vladni svetnik Pavlič, vladni svetnik Korošec iz Maribora, vladni svetnik dr. Žužek, okrajni glavar Pinkava iz Celja, dr. Kalan, okrajni šolski nadzornik g. Černe, žalski «Sokol» korporativno, lovski klub, občinski svet z županom Vabičem in mnogobrojno občinstvo. Pred hišo in na pokopališču se je žalsko pevsko društvo poslovalo od priljubljenega tovariša z ganljivimi žalostinkami. Blagemu pokojniku, ki je bil vnet pristaš napredne misli, blag spomin!

Žetale. Tu smo «srečni», ker živimo ravno ob meji. Pridejo čez mejo gospodje uzmoviči podnevi zalezovat, a ponoči krast. Ni še dolgo tega, ko so okradli v Kočičah tri posestnike. V pretečenem tednu pa je prišel nov zvit ptiček v podobi ženina; našel je hišo, kjer so mu verjeli ter mu obljubili hčerko in zemljo. Seveda je imel tudi nekega bližnjega moža za starešino poleg. Ker zvit ženin ni imel svoje zimske suknje, je isto nekje ukradel ter jo prodal starešini Francu Kolarju. Naša vrla orožnika gg. Domajnko in Klešnik sta za ptička zvedela in našla gospoda ženina za mizo pri pojedini. Kunštni ptiček ni mogel več uteči. Suknjo dobi nazaj lastnik, a starešina bo novce za suknjo, t. j. 1600 kron, zgubil, ker je premeteni ptiček denar že prej skril. Kdo ve, koliko takšnih potepuhov se še klati tu okoli. Vsled teh je tu na meji res nevarno, to pa tem bolj, ker nam vsled stekline hočejo vse pse-čuvaje uničiti. — Na Svečnico popoldne je

skih, ko bi ne mislila neprestano na lepega dečka, katerega sta morala zapustiti takrat v puščavi.

Vedno sta poizvedovala po otroku, toda od nikoder nista izvedela ničesar o njegovi usodi. Tako sta se bala, da je postal že davno plen divjih živali.

V tem sta se pa vendar motila.

Kmalu po izložitvi otroka je šel tam mimo skozi puščavo trop roparjev. Ti so našli lepega dečka, ki je glasno kričal na tleh. Lepo dete je ugajalo roparskemu vodji, po svoji krznosti znanemu Farek-Servarju, tako zelo, da je sklenil, ker je bil sam brez otrok, vzgojiti dečka kot svojega lastnega sina. Mislil si je tudi, da je deček visokega rodu, ker ga je našel v tako krasnem oblačilu. Vzgojil je: torej dečka najskrbnejše in ga je imenoval Kodadada. Ker je bil Kodadada zelo spreten in priročen, se je takoj izvežbal v raznih telesnih spretnostih in se znal tako izborno boriti, da je mogel sprejeti boj s 500 možmi.

Farek-Servar ga je jemal na vse svoje pohode s seboj, čeprav deček roparskega posla ni rad vršil.

Ko ga je hotel nekega dne vzeti s seboj k napadu na neko karavano, ga je prosil Kodadad, naj ga pusti v zadaj. Farek-Servar pa ga je prisilil, da je moral napad vsaj gledati. Ljudje v karavani pa so bili napram roparski tolpi v premoči. Branili so se hrabro in ranili Farek-Servarja. Sedaj je smatral Kodadad za svojo dolžnost, priskočiti na pomoč. Toda pri tem je bil ujet. Cela roparska tolpa je bila privedena pred kralja Asadbaha, ki se je pri pogledu na Kodadada bolešno spominjal na svojega lastnega sina, ki bi moral biti sedaj v istih letih.

Na vprašanje, zakaj se Kodadad peča s tako sramotnim poslom, je odgovoril mladenič, da je bil proti svoji volji prisiljen v to roparsko dejanje, čeprav je bil celo nenaklonjen roparskemu poslu.

Kralj, ki je čutil neko skrivnostno nagnenje do mladeniča, mu je po-

nudil v svoji palači službo, katero je mladenič z veseljem sprejel.

Kralj ga je imenoval odslej Bahjarja, t. j. prijatelja sreče, in mu je izročil upravo konjušnice.

Bahjar se je kmalu izkazal za zaneslivega v vsakem oziru, tako da je Asadbah imel mladeniča vedno rajše. Obsipal ga je z izkazovanji raznih ugodnosti in Bahjar je postal kmalu njegov najzvestejši prijatelj in svetovalec.

Vsled tega se je vzbudila v desetih vezirjih njegovega kraljestva velika zavist in zavidni vezirji so snovali temne naklepe, da bi Bahjarja očrnili. Nekoč je Bahjar preko mere pil. Bil je tako pijan, da ni mogel najti svojih sob v palači in je prispel proti svoji volji v harem. Tam se je vlegel zaspan od pijanosti in brez zavednosti na krasno ležišče svojega kralja.

Ko je kralj potem dospel v svojo sobo in našel Bahjarja ležečega na svojem ležišču, se je silno razjezil. Zbudil je spečega Bahjarja in ga opsoval zaradi njegove predrznosti.

Čeprav je Bahjar ves iz sebe zatrjeval svojo nedolžnost in zagotavljal, da ga je mogla samo pijanost tako zmotiti, ga je vendar hotel kralj eksemplarično kaznovati in ga je zaprl za enkrat v ječo.

Vezirji so porabili to priliko in so netili kraljevo jezo s tem, da so dolžili Bahjarja, ki se ni mogel braniti, da je stregel kralju po življenju. Vsled tega se je kralj odločil, da ga da obglaviti.

Svojo nedolžnost zatrjujoč je bil priveden mladenič na morišče. Ko so pa tam mladeniča razgalili, je kralj naenkrat silno zakričal. Spoznal je na Bahjarjevi roki zapestnico, katero mu je pripel takrat v puščavi. Sedaj je vedel, da je Bahjar, katerega poteze so mu bile tako znane, njegov sin. Zapovedal je rabljem, naj prestancejo, in je položil Bahjarja, ki ga je, ko je spoznal, da je njegov sin, plakaje objel, ginjen v naročje svoje žene. Kraljevski par je vladal srečno še dolgo časa in Bahjar je prevzel po očetovi smrti njegovo krono.

bil tu shod SKS., na katerem je neki mlad kmet-poslušalec zahteval, naj se meje za izvoz živine zaprejo. Za boga svetega, smo rekli, drugega sedaj tu nimamo prodajati kot kako živinče. Če je meso predrago, saj je draga tudi moka in sol ter drugi predmeti, katere moramo kupovati. Aprovizacija bi bila za revne sloje nujno potrebna. Le pomislite: moka po 26 kron kg, sol, olje, vse je silno drago. Tu pa so siromaki, ki celo zimo nič ne zaslužijo, niti cel teden za en kilogram soli. Ali bo revež kupil po isti ceni moko, kot oni, ki ima dnevno plačo? Saj pa res ni čudno potem, če se uzmoviči množijo. Za siromake se res nihče ne zmeni. Pri nas se dobe takšni siromaki, ki jim lani vsled suše ni zrastle niti za mesec dni živeža. Govornik na shodu SKS. g. Brus iz Maribora je priporočal združitev kmetov. To pa je v Žetalah brez uspeha, če je pa vse greh, kjer ni klerikalcev poleg s svojimi dolgimi prsti. Kjer pa enkrat ta golazen gospodari, tam je pogin neizogiben. Imeli smo neko zadrugo, a par klerikalcev jo je uničilo, imeli smo bralno društvo, in razpadlo je, ker je bilo baje liberalno; potem se je izleglo katoliško bralno društvo, a tudi to ima že jetiko. Pred par leti je bila ustanovljena kmetiška podružnica z okoli 130 člani, a danes še samo životari, ker je na strogo klerikalni podlagi. Klerikalci so hoteli dobiti v roke tudi posojilnico, ki pa je v dobrih naprednih rokah in dobro uspeva. Ako bi hotel človek temeljito osvetljiti klerikalce, bi imel preveč posla. Saj tudi niso toliko vredni, da bi se zaradi njih preveč tratil papir. Končno še vse dobre Žetalance pozdravlja sosed iz Dobrine.

Zdole pri Brežicah. Župnik Alojzij Šoba se je pretečen teden v šoli napram učencem izrazil, da je hiša, pri kateri se bere «Domovina», ničvredna hiša. O tej priliki odločno izjavljamo, da si od župnika ne damo ničesar zapovedovati. Mi bomo čitali, katere časopise bomo sami hoteli — saj smo vendar v svobodni državi in na farovski «ketni» tudi nismo privezani. Župnik naj rajše podučuje bebaste tercijalke. «Domovina» je pošten list in mi jo bomo vedno brali.

Beleške

+ Napredni občinski odborniki, župani in tajniki! Ali ste že prijavili svoj pristop «Samoupravi»? Večkrat potrebujete pojasnil, navodil, intervencij pri različnih političnih in drugih oblastih v občinskih zadevah. «Samouprava» Vam bo vedno na razpolago z nasveti in pomočjo. Pošljite pristopno prijavo na naslov: «Samouprava», Ljubljana, Narodni dom.

Prosveta

p Karel Čapek: R. U. R. (Rossu-movi Universalni Roboti), drama. Knjigo je izdala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 7 Din. Vsebina drame je velezanimiva. Inženir Rossum iznajde organsko snov, s katero je umetno izdeloval ljudi-robote, ki so jih uporabljali za služabnike, delavce, vojake. Roboti so brezčutni stroji, ki so bili izučeni vsak za svoje delo. Končno so se roboti spuntali in pomorili vse ljudi itd. Drama se tudi čita z zanimanjem. Kakor poročajo, jo nameravajo vprizoriti v ljubljanskem gledališču.

**Naročajte in širite
„Domovino“!**

Kmetijski glasnik

NAJBOLJŠI PLUG.

Napredovati moramo! V poljedelstvu nas čaka še vse polno nalog, da povečamo rodovitnost naše zemlje in povzdignemo s tem množino in vrednost naših pridelkov. Med te spada tudi **bolj skrbna uporaba** naše zemlje. Zemlja je treba po možnosti pritegniti k večji rodovitnosti! Za vsak prazen prostor je škoda, ravno tako tudi za vsak prostor, ki je premalo izrabljen. Najslabše je zemlja uporabljena, ako je na njivi veliko praznih razorov, najbolj pa tam, kjer ni nobenih razorov, ampak je vsa zemlja obdelana.

Tako popolno uporabo zemlje vidimo tam, kjer orjejo brez krajev, kjer režejo brazdo za brazdo, tako da pada ena za drugo in vse na isto stran. Na ta način orjejo po goratih krajih in bregovitih legah, kjer morajo vse brazde ležati na spodnjo stran.

Tako orjejo napredni gospodarji tudi po ravnih legah. In po vseh teh krajih, kjer so se poprijeli obdelovanja brez krajev, se danes pohvalijo z ugodnimi uspehi. Pridelki so se jim zvišali in zboljšali, ker so njihove bolj enakomerno obdelane in ker odpadejo vsi prazni razori. Lepe izkušnje imajo o tem naši Korošci, ki so se tudi v ravnih legah lotili oranja brez krajev. Z ravno tako lepimi uspehi se pohvalijo pa tudi drugod. Tako obdelovanje kaže vpeljati tudi pri nas po Gorenjskem, pa tudi po drugih ugodnih legah naše Slovenije. Povsod kjerkoli mogoče, naj bi se skušalo vpeljati obdelovanje brez krajev. Izvrstno nam služi v tem slučaju tako imenovani **obračljivi plug**.

Danes se dobijo tako popolno zastavljeni železni obračljivi plugi, kakor so Zakovi plugi. Dobe se z eno samo desko, ki se obrača, zdaj na tem koncu njive zdaj na drugem, tako da je mogoče brazdo za brazdo rezati. Njiva se na ta način čisto na gladko zorje in najpopolnejše obdelata. V tem slučaju je tudi vse drugo obdelovanje (gnojenje, vlačenje, setev) veliko enakomernije in dosledno enakomerna je tudi vsa rast, vse vspevanje in ves razvoj posejanih sedežev. Vse to pa pripomore, da dobimo na tako obdelanih njivah bogatejše pridelke. Lotimo se tedaj tudi pri nas, kjer so ugodne lege, oranja brez krajev in naročimo si **obračljivi plug, ki je za popolnejšo obdelovanje naše zemlje najboljšo orodje**. Našim naprednejšim gospodarjem pa pripada hvaležna naloga, da se lotijo prvi tega načina obdelovanja.

TUJE PASME V NAŠIH ROKAH.

V mislih imam zlasti simodolsko in montavonsko pasmo, ki so se vpele v zadnjih desetletjih tudi v naše kraje.

Naše Prekmurje redi danes skoro samo simodolsko živino.

Izkušnje, ki jih imamo dosedaj s temi plemeni, niso najugodnejše, kar si pa lahko razlagamo.

Te pasme so nastale v veliko ugodnejših razmerah in pod veliko ugodnejšimi pogoji, kakor jih imamo pri nas. Če nam te živali v naših manj ugodnih razmerah nazadujejo, je povsem naravna posledica. Pri nas jim manjka tiste krme, tiste paše, tiste strežbe in sploh tiste reje in oskrbe, kakor jo imajo doma.

Pri vpeljavi tujih pasem se vse to premalo vpoštevata! Po drugi strani se gre pa pri pospeševanju domače živinoreje s pomočjo tujih pasem predaleč in sicer v tem pogledu, da

se kupujejo tudi dragocene plemenske krave in oddajajo v roke živinorejcem, ki ne zaslužijo tega imena. Koliko dobrih plemenskih živali je šlo že na ta način k nič!

Pri pospeševanju domače živinoreje s tujimi plemenjaki se ne gre za izpodrivanje vtrjene domače krvi, ampak le za njeno izboljšanje s pomočjo dobrih plemenjakov!

Kako napačno je, če se s tujim plemenom izpodrine domača živina, vidimo sedaj v Prekmurju, kjer je ondotna simodolska živina do malega vsa tuberkulozna, kar ni nič čudnega, če se pomisli v kakih hlevih mora prebivati v Prekmurju tako mehko izgojena pasma kakor je simodolska.

Slabe izkušnje so se napravile pa tudi drugod s čisto rejo simodolske in montavonske živine. O tem bi znala veliko povedati nekdanja deželna pristava v Medvodah, pa tudi drugi posestniki, ki so bili deležni ondotne živinske kupčije in ki so redili potem od tam dobljene krave.

Če ni potrebnih pogojev za vspevanje, mora taka živina propadati! In pri nas jih še v splošnem manjka! Zato pa take tuje pasme nazadujejo, tukaj hitreje tam zopet nekoliko počasneje, kakoršni so pač pogoji za vspevanje teh živali.

Za zboljšanje reje po deželi s pomočjo tujih pasem bi popolnoma zadostovalo, ako bi se rabili le **dobri plemenjaki**, s katerimi naj bi se skušalo vcepiti tiste lastnosti, ki manjkajo naši govedi. Nič več! Za vpeljavanje čistokrvnih plemenskih krav tujih pasem pa niso naši hlevi po deželi, pa tudi ne naša reja niti naši živinorejci.

NAŠE NAPAKE PRI ODSTAVLJANJU TELET.

Teleta nam navadno shujšajo, kadar jih odstavimo, postanejo mršava in zastanejo v rasti. To napako opazujemo z malimi izjemami povsod. Škoda, ki jo s tem trpimo, je velika. Take živali potrebujejo dalj časa, da se popravijo; v resnici se pa nikdar tako lepo ne razvijejo, kakor pa živali, ki so se od vsega početka prav in vspešno redile. Ako imamo danes po drugih deželah tako lepo raščeno in tako dobro živino, moramo to pripisati tudi ugodnemu razvoju teh živalij v prvi mladosti. Po teh deželah se odstavljajo teleta od maternega mleka na način, da se to mladim živalim prav nič ne pozna. Teleta se v enomer lepo razvijajo, pridobivajo dan za dnem na svoji teži in ostanejo pri lepi, gladki dlaki.

Vse drugače je pri nas! Pri nas so naši živinorejci celo mnenja, da mora «mlečno meso» dol, in da se prej žival noče in ne more rediti! S takimi praznimi izgovori hočejo prikrihati svoje napačno ravnanje! Čudno, da niso takih nazorov tudi pri prasetih in žebetih in drugih odstavljenih!

Naše napake pri odstavljanju telet so dvojne. Prvič, teleta prezgodaj odstavljamo, in drugič, — in ta napaka je še večja — jih prenapro odstavljamo; prenapro prehajamo od maternega mleka na navadna krmila. Najhujše se to čuti pri teletih, ki so sesala pri materi, pokažejo se pa te napake tudi pri napajanju telet, če prehajamo prenapro od mleka na suho krmo.

Ves ustroj želodca pri sesnem teletu kakor tudi ves razvoj želodca med odstavljanjem in navajanjem na suho krmo je tak, da potrebujemo ravno pri teletih dalj časa, predno se privadi želodec na zadostno sprejemanje in prežvekovanje suhe krme. Prav tukaj se pa razodeva od naše

strani premalo umevanja in premalo skrbnosti!

V tem oziru moramo tudi pri nas posnemati lepe izgleda, ki jih vidimo po naprednih živinorejskih deželah. Če bomo teleta bolj previdno, bolj polagoma in bolj pravilno odstavljali, brez dvoma se bo v tem slučaju tudi pri naši živinoreji marsikaj na bolje obrnilo. Saj 6 tednov jih moramo popolnoma pustiti pri materinem mleku, v 2 tednih jih je odstaviti potem od matere, od mleka pa raje še nekoliko pozneje, ko se želodec popolnoma privadi poznejši krmi in ko se zadostno utrdi za prežvekovanje. Odstavljenje se mora izvršiti tedaj na način, da se ne bo na živalih samih prav nič poznala zamena maternega mleka z navadno krmo, kakor se ne pozna in tudi nima poznati pri drugih domačih živalih.

NAJZGODNEJŠA KRMA ZA PRA-SIČE.

Protj koncu zime nam rado pri-manjkuje krme, tudi v navadnih letih, tako da pridemo večkrat v stisko pri goveji živini in pri prašičih. Kaj še le v letih, kakoršno doživljamo sedaj, in sploh v letih, ko se je pridelalo premalo krme! V takih letih smo v največji zadregi in potrebi, in komaj čakamo, da nam prva trava ozeleni.

Po naših krajih je zaraditega važno, da skrbimo za zgodno pomladanske pridelke. En tak pridelek, ki nam v letih pomanjkanja veliko pomaga in ki nam tudi sicer prav pri-haja, je topinambura, imenovana tudi laška repa.

Topinambura je gomoljnata rastlina visoke rasti, ki sponinja na soln-čnico. V svojih gomoljih nam daje najzgodnejši spomladni pridelek, kar jih imamo, kajti ko nam v prvi spom-ladi sneg skopni in se zemlja tótko osuši, da jo lahko kopljemo, pa pride čas, da spravljamo topinamburo. Steblovje porežemo že jeseni in ga porabimo navadno za nastilj. Gomolje pa puščamo čez zimo v zemlji, ker se nam v zemlji, zunaj na njivi, bolje ohrani kakor pa v kleti. Zimski mrz mu ne pride do živga.

To je velika prednost, ki jo ima topinambura za naše gospodarske razmere. Ima pa tudi še druge dobre lastnosti, ki pridejo v naših krajih zelo v poštev. Veliko vredno je to, da je topinambura trajna rastlina in da jo ni treba vsako leto na novo saditi. Enkrat vsajena trpi naprej in naprej, tako da jo je sploh težko zatreči. Razen tega je sploh malotrebna in ne potrebuje dosti dela. Če jo na tri leta enkrat dobro zagnojimo, pa nam daje prav lepe pridelke. Razen tega jo kaže spomladati, ko požene za ped visoke poganjke, izredčiti, da ne raste pregosto.

Topinamburo sadimo le prvo leto. Če jo še tako čisto izkopljemo, ostane zmeraj toliko gomoljčkov v zemlji, da se zanaprej sama pomno-žuje. Za topinamburo kaže odločiti prostore blizu doma. Tukaj nam raste, dokler jo hočemo imeti. Koder je prasičja reja razširjena, bi jo morali povsod vpoštevati, ker je njeno gomolje izvrstna prasičja krma in raz-zen tega najzgodnejša. V ostalem se topinambura sadi slično kakor krompir, navadno pa za brazdo. Za mernik posetve je treba do 100 kg gomolja.

S PESO MORAMO KOLOBARITI!

Po naših krajih pridelujemo naj-različnejše korenstvo za pokladanje živini, kakor peso, repo, korenje in kavljivo ali podzemeljsko kolerabo. Pe-sa daje posebno bogate pridelke, to-da v tistem letu samo en pridelek.

Korenje je važno zaradi tega, ker nam kot strniščno korenje omogoči v tistem letu še pridelek ječmena. Repa je pa tudi zelo važna, ker jo dobimo kot drugi pridelek po naših slovenskih krajih.

Pese se pri nas manj prideluje kakor po drugih deželah, dasi je zaradi njene bogate rodovitosti in kakovosti krme velikega pomena tudi za naše kraje. To velja posebno za kraje, kjer je zaradi potrebnega mlekarstva reja molznih krav razširjena, kajti za pospeševanje mlečnosti ni boljše krme v zimskem času kakor je pesa.

Ze iz tega vzroka, zaradi svoje obilne rodovitosti, kakor tudi zaradi svojega ugodnega vpliva na mlečnost v zimskem času, ko manjka druge sočne krme, je pesa važna rastlina po naših krajih. Važna postaja pa tudi zaradi tega, ker se da ob skrbnem pridelovanju saditi tudi kot strniščni pridelek npr. po zgodnjem ječmenu. To ji daje še poseben pomen za naše kraje. Resnica je, da se da pesa tudi kot strniščni sadež z najboljšim vspehom pridelavati in ima npr. kamniški okraj že lepe izkušnje o tem.

Ce hočemo s peso bogate pridelke doseči, je pa treba, da z njo kolobarimo, tj. da je ne sadimo po več let zaporedoma na tistem prostoru, kakor npr. zelje, ampak da gremo z njo ven na njive, da jo uvrstimo med druge rastline, in da jo spravimo še le po preteku večih let zopet nazaj na tisto njivo. Opozorjam na to naše gospodarje, ker se pri nas tu in tam opazuje, da sadijo peso — slično kakor zelje po zeljnikih — na posebne prostore, večkrat tik zeljnikov ležeče, kjer jo leto za letom pridelujejo. Tako pridelovanje velja za zelje, ker je ta rastlina sama seboj strpljiva, ne velja pa za peso, ki je v tem pogledu veliko bolj občutljiva in izbirčna. Ponovna saditev pese na istem prostoru znižuje njene pridelke, kakor nas uče izkušnje! Zato pa moramo s peso kolobariti, prav tako kakor z drugimi rastlinami. Pesi ugaaja v kolobarju novo in močno pogmojena njiva in njiva, ki je dosti globoko obdelana.

ZELENA GRAŠICA Z OVSEM.

Kdor je preteklo jesen skrbel za zgodnjo košo zelene krme, je sejal že jeseni v ta namen zeleno rž, in sicer samo za se ali pa v mešanici z zimsko grašico. Zelena rž z zimsko grašico daje namreč izvrstno in obilno zgodnjo košo, ki jo dobimo že sredi meseca maja. Naša goved žre strastno rada tako zeleno klajo.

Prav dobro in zgodnjo krmo po naših krajih nam daje tudi rudeča detelja ali inkarnatka, ki jo sejemo med strniščno ajdo in ki se kosi tudi sredi meseca maja. Ta detelja ima za naše kraje to posebno vrednost, da ne zahteva nobenega posebnega obdelovanja, ker jo sejemo ob enem z ajdo, pa tudi zaradi tega, ker pridelujemo po njej lahko še zgodnjo turšico ali proso ali kako drugo krmisko rastlino za zeleno košnjo (zeleno turšico), tako da dobimo v tistem letu po dva pridelka z njive.

Koder ne poznajo strniščne setve niti ne raste inkarnatka niti lucerna dobro, tam radi sejejo za zeleno krmo grašico v mešanici z ovsem. To mešanico sejejo v najzgodnejši spomladni, meseca marca, košnjo pa dobijo pričetkom ali sredi junija, skoraj mesec dni pozneje kakor inkarnatno deteljo.

Grašica z ovsem daje bogato košnjo prav tečne zelene krme, ki pride naa dobro med prvo in drugo košnjo domače detelje, in ki jo močno cenijo po krajih, kjer pokladajo domačo deteljo za zeleno krmo, bodisi da

pridelujejo v ta namen domačo deteljo samo za se in jo mešajo z zeleno travo, ali da jo pokladajo zrezano s slamo, bodisi da jo sejejo v mešanici s travo, ki je v taki zmesi najbolj prikladna za krmiljenje. Mešanico grašice in ovsa sejemo z vspehom pa tudi sicer, če imamo pripravne prostore za to in če nam primanjkuje potrebne krme.

Za zgodnjo pomladno setev kaže njivo pripraviti že na jesen, s tem da jo preorjemo in če treba pognojimo. Spomladi sejemo zmes grašice in ovsa na surove brazde. Navadno vzamemo za 1 hektar 200 l grašice in 120 l ovsa ali na en mernik poseve 20 l grašice in 12 l ovsa. Kjer to mešanico sejejo, pridelujejo potrebno grašično seme doma.

Gospodarstvo

PRISTOJBINE NA VOZILA.

Iz razglasa finančnega delegata v Ljubljani o pristojbinah na vozila je razvidno sledeče:

Določeni sta dve vrsti pristojbin, in sicer:

1.) pristojbina za prijavo, da ima kdo avtomobile, fijakerske vozove, vozove na vzmeteh (fedrih) in bicikle;

2.) letna pristojbina za uporabljane avtomobilov in fijakerskih voz za osebno potrebo.

Pristojbino za prijavo plača, kdor ima avtomobil, fijakerski voz ali kakršenkoli bicikelj, ne glede na to, ali jih uporablja za prevažanje potnikov, prenašanje blaga, za spekulativne namene ali za osebno potrebo.

Navadni vozovi na vzmeteh, ki niso fijakerski vozovi (kočije, landauerji, breki), n. pr. takozvani navadni koleslji, »zapravljički« brez strehe in podobni vozovi, plačajo pristojbino za prijavo le, če se uporabljajo samo za osebo in rodbino lastnika.

Ce se pa ti vozovi uporabljajo redno tudi za prevažanje kakršnihkoli potrebščin, pridelkov in blaga, ni treba plačati za nje nobene pristojbine.

Ce so dani omenjeni pogoji za pristojbinsko prostost, sploh teh vozov ni treba prijavljati.

Letna pristojbina se plačuje samo za uporabljane avtomobilov in fijakerskih voz (to je kočij, landauerjev, brekov) za osebno potrebo.

Te pristojbine ne plačajo:

1.) potniški avtomobili in fijakerski vozovi pri podjetjih, ki jih uporabljajo samo za prevažanje potnikov in ki od te obrti plačujejo davek;

2.) zgolj tovarni avtomobili pri podjetjih;

3.) avtomobili in fijakerski vozovi pri podjetjih, ki jih prodajajo, ako jih ne uporabljajo za osebno potrebo;

4.) navadni dvokolesni vozovi.

Vsi vozovi, bicikli in avtomobili, ki služijo samo za prevažanje oseb, orodja in materijala za gašenje požara, ne plačajo nobene pristojbine. Ako služijo ta vozila za privatno osebno potrebo, so zavezana tej pristojbini.

Stranke, ki so že plačale pristojbino, katere pa po teh predpisih ni bilo treba plačati, lahko prosijo za povračilo v 90 dneh po plačanju pristojbine pri oni oblasti, kjer so pristojbino položile.

Rok za prijavo vozil in plačanje letne pristojbine je podaljšan do 15. marca 1922.

— Vrednost našega denarja. Dne 16. t. m. se je dobilo: 100 avstrijskih kron za 5 naših kron, 100 češkoslovaških kron za okoli 580 naših kron, 100 madžarskih kron za

okoli 48 naših kron, 100 nemških mark za 155 do 156 naših kron, 100 laških lir za okoli 1490 naših kron.

— Množina papirnatega denarja v prometu. Po izkazu Narodne banke SHS. z dne 31. januarja je bilo v prometu za 4 milijarde 570 milijonov 895 tisoč 740 dinarjev papirnatega denarja v prometu.

— Na zagrebškem živinskem sejmu dne 8. t. m. so bile sledeče cene za kg žive teže: slabša goveja živina po 18 do 26 K, teleta po 35 do 37 K, boljše svinje po 52 do 54 K. Slama se je prodajala po 500 K metrski stot in detelja po 1400 K metrski stot.

— Budimpeštanski svinjski trg. Začetkom februarja so bile sledeče cene za kg žive teže: prvovrstne svinje z veleposestev 86 do 88 madžarskih kron (40 do 41 naših kron), prvovrstne kmetske svinje 78 do 82 madž. kron (36 do 38 naših kron), lahke svinje 66 do 76 madž. kron (30 do 34 naših kron) in stare svinje 72 do 76 madž. kron (33 do 35 naših kron).

— Razstavo vin v Beogradu priredi letos Srbsko poljoprivredno društvo.

— Dvodnevni vinarski tečaj pri kmetijskih šoli na Grmu se je moral vsled krute zime preložiti na 7. in 8. marca. Podučevalo se bo teoretično in praktično o napravi vinogradov, režnji trt itd. Začetek dne 7. marca 1922. ob pol 9. uri zjutraj. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se zglašuje takoj po dopisnici pri ravnateljstvu kmet. šole na Grmu, p. Novo mesto. Ker se koj na to vrši trodnevni sadjarski tečaj, se ukaželjni lahko obeh tečajev udeležijo, ne da bi jim bilo treba dvakrat v Novo mesto potovati.

— Obvezni poluletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. aprila 1922. Za vstop v tečaj je vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do dne 10. marca 1922. prošnjo ter ji priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno izpričevalo, 5.) ubožni list, 6.) npravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu. Skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

— Naše kmetijske šole. Vinarska in sadjarska šola v Mariboru šteje letos 47 učencev, in sicer 27 v I. letniku, in 20 v II. letniku. V zadnjem času se je uvedel na zavodu tudi rokotvorni pouk in pouk o živinozdravstvu. — Kmetijska šola na Grmu ima v vseh treh razredih skupaj 52 učencev, in sicer v letni šoli 18 učencev, v zimski šoli 34 učencev, in sicer v vsakem letniku zimske šole po 17 učencev. V zadnjem času se je uvedel za učence rokotvorni pouk in tečaj za pletarstvo. Na zavodu manjka še vedno učitelj za gozdarstvo. — Kmetijska šola v Št. Jurju ob juž. žel., ki je enoletna, ima letos 26 učencev, in sicer 5 učencev na pol prostih mestih in 21 plačujočih učencev.

— Davek na poslovni promet. Finančni minister je odredil brzovjavno, naj davčna oblastva opuste vsako nadaljnje izvajanje uredbe o davku na poslovni promet, dokler ne dobe novih navodil. Dosedanja navodila, temelječa na uredbi o davku na poslovni promet, se bistveno razlikujejo od navodil, ki jih določa zakon o davku na poslovni promet. Davčna oblastva bodo zato v bodoče omejila svoje delovanje v zadevi davka na poslovni promet le na sprejemane prostovoljne vplačil tega davka za zadnje tri mesece leta 1921.

— Češkoslovaški les se je v Trstu podražil vsled porasta češkoslovaške krone za dvakrat napram cenam našega lesa. Tržaške tvrdke so vsled tega prisiljene odpovedati vsa naročila v Češkoslovaški.

— Kako je ravnati, ako je izgubil kdo reverz o vpisu 7odstotnega državnega posojila. Kdor je reverz izgubil, naj takoj zahteva pri sodišču uničenje tega. Obenem pa naj javi izgubo reverza banki, kjer je podpisal posojilo, da banka ne bo obveznice izročila napačnemu prinašalcu reverza.

— Za naše železnice. Za železniško progo Ormož-Ljutomer je v investicijskem posojilu določenih deset milijonov dinarjev. Enaka vsota je določena za progo Murska Sobota-Dolenja Lendava.

— Nove novčance po 10 dinarjev so dospele iz Amerike pred nekaj dnevi. Novčance so izdelane na zelo dobrem papirju in se bodo pustile v promet o priliki izmenjave novčanic po 5 dinarjev, ki se vzamejo iz prometa.

— Ljubljanska kreditna banka je ustanovila v Novem Sadu podružnico, ki je pričela poslovati dne 1. februarja.

— Naš izvoz v Avstrijo. V prvih devet mesecih leta 1921. se je izvozilo iz naše države v Avstrijo blaga v vrednosti 636 milijonov dinarjev, to je okoli 38 odstotkov celokupnega našega izvoza v tem času.

— Svetovna produkcija železa pada. Lansko leto je svetovna proizvodnja surovega železa in surovega jekla močno padla. V letu 1913. je znašala proizvodnja železa preko 76 in pol milijona ton, leta 1920. in 1919., je narasla zopet na 60 in pol milijona ton in je preteklo leto zopet padla na 36 milijonov ton. Proizvodnja surovega jekla je znašala leta 1913. 74.6 milijona ton, leta 1920. je znašala 68.3 milijona ton, lansko leto pa le 40.73 milijona ton.

Novosti

* Zdravstveno stanje ministra dr. Žerjava je še vedno enako. Minister se bo podal, čim bo mogel zapustiti posteljo, k morju v svrhu hitrejšega zdravljenja.

* Slavnosti ob kraljevi poroki. Kraljeva poroka se bo vršila najbrže 4. junija. Svečanosti bodo imele strogo naroden značaj. Vršile se bodo tudi razne kulturne in umetniške manifestacije, kakor veliki simfonični koncert, slavnostna predstava v gledališču, beneški večer na Donavi, umetniške razstave in velika parada vojske. Svečanosti bodo trajale pet dni.

* Dvorno žalovanje za blagopokojnim kraljem Petrom Osvoboditeljem je končalo dne 16. februarja. Dne 17. ali 18. t. m. sprejme kralj Aleksander vse poslanike tujih držav na našem dvoru, ki mu bodo pri tej priliki izročili kot novemu kralju svoje poverilne listine. Najbrže odpotuje nato kralj 19. ali 20. t. m. z ministrskim predsednikom Pašičem v Bukarešto, prestolico kraljevine Rumunije, kjer se bo vršila svečana zaroka z romunsko kraljico Mariolo.

* Rumunski kralj pride v Beograd. Kakor poročajo, pride v Beograd rumunski kralj Ferdinand, in sicer najbrže začetkom aprila.

* V spomin umorjenemu ministru Draškoviću je sklenil občinski odbor v Delnicah osnovati zdravilišče z Draškovićevim imenom.

* Za častnega meščana je imenoval kočevski občinski svet pokrajinskega namestnika g. Ivana Hribarja.

* Zaročna darila slavonkih kmetov našemu kralju. Kralj Aleksander je sprejel v avdijenci kmeta Tubića

iz Temena v Slavoniji, ki je prinesel kralju razne darove, katere so zbrali slavonki kmetje kot poklonilo ob kraljevi zaroki. Kralj je bil zelo vzradošen nad darovi in je podaril Tubiću v spomin srebrno tobačnico.

* **Kronanje novega papeža.** Dne 12. februarja se je vršilo v cerkvi sv. Petra v Rimu ob navzočnosti papežev rodbine, diplomatičnega zbora, zastopnikov malteškega reda in nad 50.000 glav broječe množice, slovesno kronanje novega papeža Pija XI. Papež se je ob 9. dopoldne podal v spremstvu kardinalov in prelatov v cerkev sv. Petra, kjer je imel pred altarjem sv. Petra pontifikalno mašo, po kateri mu je prvi kardinalski diakon položil tjaro na glavo. Papež je podelil ljudstvu blagoslov in se nato umaknil v svoje sobane. Po cerkvenih obredih se je pokazal na zunanji loži bazilike in blagoslovil narod, ki se mu je poklonil.

* **Karel želi zapustiti Madeiro.** Karel Habsburg je prosil antanta za dovoljenje, da se preseli koncem meseca aprila v kako angleško kopališče, ker otroci poleti ne bi mogli prenesti podnebja na Madeiri. Antanta tej prošnji najbrže ugotovi, zahteva pa za bivanje v angleškem kopališču iste garancije, ki veljajo za Karla in njegovo rodbino na otoku Madeiri.

* **Bankovci naše države.** V naši kraljevini se nahajajo v prometu bankovci po 1000, 100, 10, 5, 1, 1/2 in 1/4 dinarja. 20dinarski bankovci, katerih se je natiskalo za 285.595.160 Din, so vzeti iz prometa. Večinoma bankovcev se je natiskalo v Parizu, 10dinarski bankovci v Pragi, 1/2 in 1/4dinarski v Zagrebu. Po podatkih inšpektorja finančnega ministrstva se je natiskalo v Parizu 1.555.999 komadov 1000dinarskih bankovcev, 10 milijonov 439.000 komadov 5dinarskih in 91.800.000 komadov 1dinarskih novčanic. V Pragi se je natiskalo 50.399.800 bankovcev po 10 dinarjev, v Zagrebu 25 milijonov po pol dinarja in končno v Zagrebu in v Novem Sadu 200 milijonov po 1/4 dinarja. Naša država ima torej zalogo bankovcev v znesku 4.013.597.095 dinarjev. Poleg tega so še v prometu bankovci Narodne banke (starosrbski bankovci). Na temelju posebne pogodbe je vse bankovce, ki so večji, nego 1 dinar, prevzela Narodna banka, ki se je zavezala te zamenjati za svoje bankovce, dočim ostanejo bankovci po 1, 1/2 in 1/4 dinarja še nadalje državi.

* **Celokupna površina naše države znaša** po podatkih direkcije državne statistike 238.649 kvadratnih kilometrov. Sama Slovenija s Prekmurjem meri 16.243 kvadratnih kilometrov.

* **Pretiskanje poštne znamke.** Naše prejšnje poštne znamke se v kratkem glede zneska pretiskajo. Znamke za 25 par se pretiskajo z rdečesvetlo barvo in z lavorovim vencem v enodinarske, znamke po 5 par na isti način v petdinarske, po 15 par na isti način v 20dinarske. Znamke po 60 par s temnomodro barvo in ravnokrajnim lavorjevim vencem se pretiskajo v 1 in poldinarske. Znamke po 4 Din s sliko kralja Petra I. Osvoboditelja se pretiskajo v 10dinarske s črno barvo in s črnim lavorjevim vencem.

* **Umrl je v Ljubljani veletrgovec in posestnik g. Ivan Krisper.** N. v m. p.!

* **Smrtna kosa.** V Gradcu je umrla na operaciji ga. Marija Pečak, babica v Šiški. — V Ljubljani je umrla ga. Valentina Šmajdek, soproga prof. dr. Šmaidka.

* **Grobica za Zrinjskega in Frankopana.** Društvo »Braća hrvatskog zmaja« v Zagrebu je sklenilo započeti takoj z delovanjem, da se pri »Zvezdi« pod Mirogojem (zagreb-

sko pokopališče) zgradi veličastna grobnica, v kateri se shranijo kosti naših narodnih mučencev — Zrinjskega in Frankopana.

* **Prvi veliki obrtniški shod v Novem mestu** dne 5. t. m. je bil dobro obiskan. Na shodu so bile zastopane skoro vse obrtniške organizacije, zadruge in društva Dolenjske. Shoda se je v velikem številu udeležilo tudi obrtništvo Bele krajine, iz Kočevja in Kostanjevice.

* **Pasteurjev zavod v Novem Sadu.** V kratkem se ustanovi v Novem Sadu Pasteurjev zavod za Vojvodino. Zavod bo povsem moderno urejen. Kakor znano se lečijo v Pasteurjevih zavodih bolniki obgrizeni od steklih živali, predvsem psov. Slovencem nablžji tak zavod je v Zagrebu.

* **Še vedno hud mrz.** Po Evropi še vlada vedno hud mrz. Mrz čuti celo Italija in Grčija, kjer navadno ni hudih zim. Dne 14. febr. je kazal toplomer v Beogradu 20 stopinj pod ničlo, v Ljubljani 13 in pol, v Zagrebu 18. Z Dansko je zaradi ledu vsak promet po morju izključen. Najtoplejši kraj Evrope je sedaj Malta, kjer je okoli 13 stopinj toplote. Iz Francije poročajo, da je tam nastopil že jug.

* **Španska bolezen v Sloveniji** se čim dalje bolj širi. V velikem številu slučajev se pojavlja v zadnjem času na Dolenjskem, zlasti v ribniški dolini. Tudi v Ljubljani je le malo rodbin, katerim je ta neljubi gost doslej prizanesel.

* **Služba podkovskega mojstra** na državni žrebčarni pri Ljubljani je razpisana v »Uradnem listu« št. 13.

* **Porotne razprave v Ljubljani** pričnejo 27. t. m. Kot prvi slučaj je razprava proti gostilničarju Jalenu, ki je umoril svojega hišnega gospodarja računskega svetnika Zajca.

* **Volkovi pred Beogradom.** Ostra zima je nagnala iz bližnje okolice neposredno v beograjska predmestja večjo množino volkov, ki se potikajo zlasti po Topčideru in topčiderskem Brdu.

* **Opasen ptiček prijet.** V Mariboru je bilo v zadnjem času izvršenih nebroj tatvin, ne da bi bilo mogoče priti zločincu na sled. Sedaj se je ujel sam. Zasačili so ga namreč na Aleksandrovi cesti št. 8 ravno v trenutku, ko je hotel izvršiti vlom. Prijeti tatinski ptiček se piše Franc Dolinšek in je pomožni delavec južne železnice. Policija je našla na njegovem stanovanju lepo število ukradenih predmetov. Priznal je vse svoje tatvine. Sedaj sedi v zaporih okrožnega sodišča v Mariboru in premišlja svojo »kruto« usodo.

* **Velika tramvajška nesreča v Dubrovniku.** V Dubrovniku v Dalmaciji se je zgodila dne 8. t. m. velika nesreča. Tramvaj, ki vozi iz Gruže v Dubrovnik, je vsled zledenelih tul skočil na strmem klancu s tira in zdrčal navzdol. Tramvaj je bil nabit poln. Trije dijaki in konduktor so obležali na mestu mrtvi, 16 oseb pa je bilo več ali manj težko ranjenih. En dijak je izgubil vsled nesreče govor.

* **Strašna žaloigra.** V nedeljo dne 12. februarja se je vršila v Sv. Jerneju pri Muti v tamošnji gostilni vaška veselica. Neki mlad fant se je igral s samokresom, o katerem ni vedel, da je nabasan. Samokres se je nenadoma sprožil in je zadela krogla 47letnega tamošnjega posestnika Vrbnjaka v trebuh. Vrbnjak se je z boleznim krikom zgrudil težko ranjen na tla. Ko je mladenič videl težko posledico svojega nepremišljenega ravnanja, se je bridko zjokal in si v obupu pognal kroglo v glavo, da je obležal na mestu mrtvev.

* **Pijanost vzrok uboja.** V Zagrebu je pred nekaj dnevi umoril kavar-

nar Meho Džafić iz Bos. Kostajnice z nožem na ulici siugo Stefana Lončarića. Džafić je odšel jutraj z nekim dekletom v neko pivnico v Tkalčičevi ulici, kjer se je nahajal tudi Lončarić s svojo družbo. Ko se je Džafić odpravil, je Lončarić zbadal njegovega dekleta, nakar je prišlo do prerekanja in končno do spopada. Lončarić je napadel Džafića in ga vrigel na tla, ta pa je potegnil iz žepa nož in ga zasadil nasprotniku tako globoko v prsa, da je čez pol ure umrl. Džafić je šel potem še popivat, nakar je šel spat. Kmalu nato so ga prebudili detektivi in ga odpeljali v zapor.

Iz raznih krajev

* **V Domžalah** je končana stavka v Ladstätterjevi slavninarski tvornici. Delavstvo se je vrnilo na delo. Vodstvo tvornice je zvišalo delavstvu mezde za 25 odstotkov in dovolilo še nekatere druge ugodnosti.

* **V Gor. Logatcu** je zlobna roka zanetila Rusu Josipu, trgovcu in posestniku, hišo in drvarnico. Takoj, ko so zapazili požar, so prihiteli na pomoč gasilci, ki so z občudovanja vredno spretnostjo vršili svoj posel, pod vodstvom vrlega načelnika g. I. Riharja. Skoda, ki jo je učinil požar, se cení na 80.000 kron.

* **Na Vrhniki** je umrl posestnik g. Ivan Oblak. N. v m. p.!

* **Na Vrhniki** je umrl živinozdravniški pomočnik g. Franc Poljanšek. N. v m. p.!

* **V Cerkljah pri Kranju** je šla Slanc Marija, cerkovnikova žena, na hlev po jajca. Padla je z lestve in se močno poškodovala.

* **V Koroški Beli** je padel v sobi delavčev sin Ivan Urišar in si zlomil nogo.

* **Ne Jesenicah** se je zadel Žvan Martin, tovarniški delavec, pri sankanju s tako silo ob drevo, da si je zlomil levo nogo.

* **Na Gori pri Loškem potoku** je umrla dne 12. t. m. ga. Marjeta Vesel, rojena Gregorič. N. v m. p.!

* **Na Raki** je umrla dne 10. februarja ga. Marija Varškova, soproga trgovca in gostilničarja g. Ivana Varška, sestra dr. Ivana Tavčarja. Bila je blaga žena in skrbna gospodinja. N. v m. p.!

* **V Kamniku** se vrši v nedeljo 19. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v Gasilskem domu občni zbor podružnice Jugoslovanske Maticе.

* **Na Spodnjem Jezeru pri Cerknici** je pred kratkim prišel okoli 24 let stari mladenič k posestniku Jakobu Branislju, kjer je prenočil in pri tej priliki ukradel iz nezaklenjene omare 25.000 kron denarja in tisoč kron vreden prstan iz zlata, nakar je neznanokam izginil. Pač res hvaležen prenočevalec!

* **V Preserjih** je vsled nepazljivosti zašel žagar Franc Ravnikar z desno roko v cirkularno žago, ki mu je odtrgala en prst.

* **V Matenji vasi** je umrl v 85. letu starosti Ivan Smrdu, znan po Krasi kot Lončarjev Janez. N. v m. p.!

* **V Slovečajgradu** je zahtevala španska bolezen zadnje dni dve žrtvi. Dne 6. t. m. je umrla soproga brivskega mojstra ga. Julija Viborny, dne 7. t. m. pa po dolgi bolezní nadkomisar finančne kontrole v pokoju g. Marko Vrbanič. N. v m. p.!

* **V Slovenjgradu** se vrši dne 19. t. m. javen shod demokratske stranke in sicer ob pol 10. dopoldne v hotelu »Balkan«. Poročal bo minister n. r. g. dr. Kukovec.

* **V Šoštanju** se vrši v nedeljo, dne 19. t. m., javno zborovanje demokratske stranke, na katerem bo govoril minister n. r. dr. Kukovec.

* **V Šoštanju** je umrl g. Ivan Mravljak, oče višjega pisarniškega pred-

stojnika pri okrožnem sodišču v Celju, g. H. Mravljaka, star 84 let. N. v m. p.!

* **V Novi Cerkvi pri Celju** je v nedeljo umrl 40letni vinarski nadzornik pri okr. glavarstvu v Mariboru, g. Karel Goričan. Zapušča ženo in dva otroka. Blag mu spomin.

* **Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju** je umrla ga. Marija Pipenbacher, mati gimnazijskega ravnatelja g. dr. Josipa Pipenbacherja. N. v m. p.!

Po svetu

s **Podraženje tobaka v Avstriji.** V Avstriji se v kratkem zvišajo cene tobaku in tobačnim izdelkom za 100 do 200 odstotkov.

s **Španska bolezen v Skandinaviji.** V Stockholmu je španska bolezen tako razširjena, da je že skoro polovico prebivalstva bolanega na tej bolezni.

Zdravstvo

MALOKRVNOST PRI OTROCIH.

Slabokrvnost ali bledičnost je pogostokrat prvi začetek težke bolezni. Sama na sebi je ta bolezen nekaj povsem neopasnega in navadnega, če pa jo zanemarjamo, ima lahko zelo hude posledice.

Mestni otroci so navadno blede polti; ako jih pošlješ na kmete; kjer imajo dovolj čistega zraka, jim lica kmalu zdravo pordeče. So pa tudi taki ljudje, ki so blede, dasi imajo dovolj krvi in so zdravi.

Slabokrven je oni človek, ki mu ni blede samo koža, nego tudi zobno meso in očesna mrenica; poleg tega mu je koža uvela in suha. Toda ne samo suh, tudi debel človek je lahko slabokrven. Slabokrvne ljudi hitro in zelo utruje vsak telesni in duševni napor, razburja jih vsaka malenkost, pogosto jih boli glava, vrli se jim v glavi ter se celo onesveščajo. Navadno imajo tudi slab tek in prebavljajo neredno.

Glavno sredstvo proti slabokrvnosti sta sveži zrak in dobra lečna hrana, zlasti mleko, močnate jedi in zelenjava.

Posebno se je treba ozirati na slabokrvnost pri otrocih. Navadno se pokaže slabokrvnost in šibkost otrok v razdraženosti in slabi volji, ki se loti otroka pri vsaki malenkosti. Ako postane tak otrok razposajen, treba staršem posebnega potrpljenja in premišljenega ravnanja, da spoznajo, kako treba prav ravnati z njim. Prevelika strogost ni na mestu, vendar pa tudi popustljivost ne sme segati predaleč. Vsekakor je treba dobro preštudirati otrokovo stanje ter ga ne takoj kaznovati, saj čestokrat izvira otrokova sitnost in razdraženost iz njegove telesne nemoči in šibkosti. Tako šibko telo tudi nima zadosti duševne moči, da bi se prevladalo in prihaja pogostokrat od tod pretirana občutljivost nekaterih ljudi.

Skrbimo pravočasno, da odgojimo zdrave, krepke otroke; le zdravo telo more klubovati vsem nezgodam in more odgovarjati vsem zahtevam ki jih stavi danes življenje od človeka.

Sokolstvo

PROGRAM ZA PRVI JUGOSLOVANSKI VSESOKOLSKI ZLET.

Za prvi jugoslovanski vsesokolski zlet je v širokem okviru določen program:

1.) Petek, 11. avgusta: tekma članic Saveza; mednarodna tekma. 2.) Sobota, 12. avgusta: tekma članov Saveza; mednarodna tekma; prihod Čehov. 3.) Nedelja, 13. avgusta: dopoldne izkušnje, popoldne 1. javna

telovadba. 4.) Pondeljek, 14. avgusta: nastop dece, naraščaja (iz Ljubljane in bližnje okolice) in vojske. 5.) Torek, 15. avgusta: dopoldne povorka, popoldne II. javna telovadba. 6.) V naslednjih dneh krajši in daljši izleti po Jugoslaviji.

Sokolsko gledališče v Radovljici. V nedeljo dne 19. febr. ob 18. uri vprizori društveni šolski naraščaj mladinsko igro «Kralj Matjaž».

Sokol v Zagorju. Na rednem občnem zboru v Zagorju ob Savi dne 29. januarja je bil izvoljen sledeči odbor: Starosta br. Ferdo Poljšak, podstarosta br. Albin Grčar, načelnik br. Fran Kolbe, blagajnik br. Rudolf Ahčan, tajnik br. Lavoslav Mrunh, gospodar br. Jože Grm, zapisnikar br. Slavoj Saks, odborniki br. Kazimir Blaj, Boris Černe, Ivan Firm, Janko Hočevar, Ciril Lazar, Fran Umek, namestniki br. Lojze Kolenc, Drago Korbar, Fran Hladnik, Slavoj Kušar, Anton Majer, načelnik prosvetnega odseka br. Matija Pelko, društvena in računska preglednika br. Lavoslav Jerin in br. Franjo Stepišnik. Poslala se je brzojavna čestitka k zaroki Nj. Vel. kralja Aleksandra ter Savezu protestno resolucijo proti separatističnemu in izdajalskemu izvajanju Sokola na Wilsonovem trgu v Zagrebu.

Čiščenje v Sokolstvu na Hrvaškem. Kot posledica vladajočih političnih razmer na Hrvaškem se je zanesla politika tudi v nekatera sokolska društva na Hrvaškem, vsled česar je prišlo v nekaterih društvih do spora. Iz Saveza je dosedaj izstopilo Sokolsko društvo Zagreb, Wilsonov trg ter skuša zanesti ta spor tudi med druga društva. Ta spor na Hrvaškem ni Sokolstvu prav nič v škodo, ker se s tem le čistijo naše vrste in se izloči enkrat za vselej politika iz naših društev.

Zanimivosti

KIRAJI NAJHUJŠEGA MRAZA IN KRAJI NAJVEČJE VROČINE.

Človek bi lahko domneval, da je najhujši mraz v pokrajinah večnega ledu, v bližini obeh tečajev, severnega in južnega. Temu pa ni tako. Kot najbolj mrzla dežela na svetu si je pridobila severna Sibirija žalosten sloves. V severni Sibiriji, zlasti v Verhojansku, se je pogosto opazoval mraz 65 stopinj Celzija pod ničlo.

Tudi izven Sibirije se je semtertja opazoval tako hud mraz. Tako se je ugotovil n. pr. na otoku Novaja zemlja, ki leži na Severnem ledenem morju, najhujši mraz 70 stopinj pod ničlo. A ta hud mraz je še prekosila Severna Amerika, kjer se je v fortu Bach od leta 1870. sem že štirikrat ugotovil mraz 71 stopinj pod ničlo. 62 stopinj pod ničlo je v Klondike na Alaski prav pogosta stvar. Tudi v severni Švedski so dne 14. januarja 1893. ugotovili 60 stopinj Celzija pod ničlo.

V primeri s temi številkami se nam zde številke, ki so jih zaznamovali raziskovalci na severnem in južnem tečaju, skoro neverjetne. Tako poroča n. pr. Nansen o najbolj mrzli noči v večnem ledu, ko je kazal toplomer 44 stopinj pod ničlo, in ekspedicija Angleža Shackletona na južni tečaj, je zaznamovala najhujši mraz, ko je kazal toplomer 38 stopinj pod ničlo.

Za najbolj vroči kraj je smatrati oazo El Bakri, ki je sredi puščave Sahare. Tam se je pogosto zaznamovalo vročine 48 stopinj Celzija; pri tem pa je toplomer vedno visel v senaci na deblu košate palme. Proslula zaradi svoje vročine je tudi južna Arabija. Tako je n. pr. v Meki pogosto opaziti 46 stopinj Celzija vročine.

Naravnost zloglasno pa je v tem oziru Rdeče morje. V vročih mesecih, kadar ni vetra, se opaža na parnikih, ki plovejo po tem morju, v senci solčnih streh po 50 stopinj Celzija. Železni deli ladje so pogosto tako razgreti od solnca, da bi se človek hudo opekel, če bi se jih dotaknil.

Največjo vročino, katero je bilo mogoče meriti na solncu, so ugotovili leta 1901. tekem suhega poletja na otoku Ceilonu. Znašala je 58 stopinj Celzija. To je vročina, ki bi imela takoj za posledico omedlevo pri človeku, ki ni vajen tropične vročine. Vročina v tamošnjih krajih je vobče taka, da jo evropski ljudje, ki so navajeni bolj na mraz, zelo težko prenašajo, dočim so domačini na njo navajeni.

TUDI ŽIVALI SO NEČIMURNE.

Povsem naravno bi človek domneval, da je večina živih bitij takoj zjutraj, ko se prebudi, pripravljena na zabavo ali delo dotičnega dne. Taka domneva pa je povsem napačna. Živali, kakor človeška bitja, se morajo «obleči» in čeprav obstoja njihovo «oblačenje» v večini slučajev le iz neke vrste kopeli ter uravnave peres ali kožuha, je vendar veliko število živali, ki niso zadovoljne s samimi seboj, dokler niso korenito opravile tega posla. Večina teh živali je zelo plaha ter si poišče zjutraj najbolj osamljena mesta. Druge živali, kot domači psi in mačke, pa porabijo cele ure, da se «oblečejo».

Ptiči so mogoče najbolj čisti člani živalskega sveta. Mnogi ptiči morajo imeti vsak dan svojo kopel. Nekateri ptiči se poslužujejo vode v ta namen, drugi pa peska ali prahu. Oni, ki se poslužujejo vode, so zelo natančni glede kakovosti vode, katero uporabljajo. Kdor je kdaj opazoval domačega kanarčka, je gotovo opazil, da se ni hotel kopati, razen če sta bila voda in posoda popolnoma čista. Če ni nobenega človeka, ki bi stal poleg, se kanarček najprvo okoplje, si uredi nato svoje perje, in se šele potem loti svežega semena, katerega je dobil za zajutrek. Lastovke se ne kopljejo vsak dan, ker se poslužujejo le sveže deževnice. Tudi domače race ljubijo nad vse deževnico, to je mehko vodo. Kadar prične padati dež, pričnejo dvigati peroti in se našopirijo, tako da prode deževnica lahko prav do kože. Ko so enkrat pošteno premočene, si pričnejo uravnati svoje perje, pri čemur se poslužujejo svoje lastne maščobe, prihajajoče iz neke žleze. Divje race, ki živijo ob jezerih, prelete pogosto velike razdalje, da pridejo do deževnice.

Tudi ptice, ki se poslužujejo prsti in prahu v kopalne svrhe, so zelo natančne glede kakovosti tega peska, prahu ali zemlje. Škrjanci in vrabci si izberejo droban, suh in precej oster prah ali pesek. V njem se okopljejo, kakor se okopljejo druge ptice v vodi, ter rabijo za tem precej časa, predno spravijo svoje perje v red. Propelice se poslužujejo v ta namen ilovice. S svojimi kremplji pričnejo kopati ilovico ter jo metati na svoje telo, dokler ni perje popolnoma pokrito z ilovico. Nato se otresejo, in ko so zopet uravnale svoje perje, so čiste in sveže. Tudi domače kokoši se čistijo približno na isti način s prahom.

Živali iz plemena mačk porabijo več časa kot katerakoli druga žival za svoje čiščenje. V džunglah se levi in tigri poslužujejo svojih prednjih šap, katere omočijo v vodi, kot kopalnih gob, in jeziki jim služijo kot glavniki, prav kot lahko vidi človek isto prikazen pri domači hišni mački. Tudi zajci in drugi glodavci se poslužujejo svojih prednjih nog pri čiš-

čenju obraza. Ravno tako psi ne ljubijo umazanosti in zanemarjenosti. Psi so posebno natančni glede snažnosti svojih nog.

Konji in goveja živina na pašnikih imajo navado lizati se medsebojno ter se na ta način čistiti. To ni znamenje nikake medsebojne ljubezni, pač pa znamenje medsebojne pomoči.

Tudi druge divje živali, n. pr. žirafe, srne, jeleni in antilope se čistijo medsebojno. Neki naravoslovec pripoveduje o neki žirafi, ki se je vedno umivala ter ostala čista po celem životu, seveda z izjemo vratu. Po preteku par tednov je postal vrat za par stopinj temnejši in to samo zaradi tega, ker ga žirafa ni mogla doseči s svojim jezikom. To jo je vznemirjalo ter je bila potolažena šele tedaj, ko so jo pazniki korenito očistili od glave do nog.

DIVJAKI V HIMALAJSKEM POGORJU.

Angleška ekspedicija, ki si je stavila za nalog, da se povzpne na najvišji vrh Himalaje, in je zaradi zime začasno ustavila nadaljnje raziskovanje, je našla visoko v gorovju stopinje človeške noge. Člani ekspedicije so mislili, da so oni prvi, ki so prispeli tako visoko, toda kakor je po teh stopinjah soditi, je nekdo že pred njimi hodil po teh do sedaj popolnoma nepoznatih strminah. In to je bil nekdo, ki ne čuti zime, ker je hodil bos po snegu!

Tibetanski spremljevalci angleške ekspedicije se niso niti najmanj čudili temu odkritju, vendar pa so se nekoliko preplašili. Po njihovem mišljenju so bile namreč to stopinje «grdih sneženih ljudi», o katerih jim je natančno znano, da živijo po vrhovih Himalaje. Po njihovem pripovedovanju hodijo ti ljudje goli kakor v raju in so silno hudobni. Pred njimi trepetava ves Tibet.

To poročilo je prinesel s seboj v London vodja ekspedicije, polkovnik Howard Biri in obvestil o odkritju takoj učenjake, ki so pa izrazili dvom, da bi mogli obstojati divjaki. Po mišljenju učenjakov se nanaša poročilo polkovnika Biri na neko vrsto opic, ki živijo tudi zelo visoko v gorovju, kjer navadno druga živa bitja ne morejo obstojati.

Vkljub temu pa je vendar mnogo dokazov, ki govore za to, da so bile odkrite stopinje človeške noge. Tako zatrjuje neki gozdar, da so bili leta 1914. v imenovanem kraju ljudje, ki so sekali drva, nenadoma napadeni od divjakov, katerih so se komaj ubranili. Dalje pripoveduje neki Anglež, da se je nekoč, ko se je vračal iz Tibeta z nekim Evropejcem, domačim vodnikom in v spremstvu 50 drugih oseb, ustavil na potu med Gnetongom in Sedonšenom, da odpočije konja in da opazuje zahajajoče solnce. Kar zasliši nepričakovano nenavaden glas. Obrne se in zazre pred seboj čudno bitje, ki pa njega ni opazilo. Bil je človek, skoro popolnoma nag, čeprav je bilo že novembra in je bila zima jako ostra. Polti je bil rumene in po životu je bil obraščen s kratko gosto dlako, lice je imel mršavo in roke nenavadno dolge in močne. V eni roki je držal nekaj sekiri podobnega.

Anglež je opazoval divjaka kakšnih pet minut, ne da bi bil sam opažen. Izgledalo je, kakor da divjak nekaj zasleduje. Ko je divjak uvidel, da je vse tiho, je zdiral s silno brzino v hrib.

Ljudje, ki dobro poznajo Tibet, zatrjujejo, da se tamkaj uboj kaznuje na ta način, da pošljejo ubijalce v prognanstvo v neprodorne šume vrhov, kjer ni več živih bitij. Iz teh

izgnancev nastanejo potem divjaki, ki žive od lova in plena in so skoro bolj podobni živalim, nego ljudem.

NAJSTAREJŠA TOŽBA NA SVETU.

Brez dvoma najstarejša tožba na celem svetu je bila zopet obnovljena v francoskem mestu Nancy. Ta tožba se je pričela pred več kot šeststo leti in čeprav se je že na vse načine poskušalo, da se napravi konec tej tožbi, je ostala slednja še do danes živa.

Tožba se je pričela leta 1232., ko se je razdelilo par oralov gozda v pogorju Jura med občinama Charsilla in Meussia. Skozi dobo skoro stotih let sta bili ti občini očitno zadovoljni s to razdelitvijo, a usodepolnega leta 1313. so prebivalci občine Charsilla zahtevali zase del gozda, ki se je nahajal takrat v posesti njih sosedov iz občine Meussia.

Dokument razdelitve se je izkazal kot zelo zmeden in sporne parcele so bile pripisane tožiteljem, to je občini Charsilla. Občina Meussia seveda ni mogla sprejeti takega sramotnega poraza in dvignila je priziv proti tej odločitvi. Proti novi razsodbi je bil vložen nov priziv in tako so šle stvari naprej skozi celo zgodovino Francije. Kralji so izgubili svoje glave, revolucije so razcepile deželo na tisoče strank, Ludoviki vsake vrste so vladali in zopet izginili, dva Napoleona sta se dvignila v vsem sijaju, da vladata Franciji, ter zapadla pozabljenju, a skozi vse te preobrate in revolucije je šla tožba med občinama Charsilla in Meussia naprej, brez konca in kraja. Vse se je poizkusilo, da se dovedejo k pameti prebivalci teh dveh občin, a tam v pogorju Jura so ljudje trdih butic. Za prebivalce teh dveh občin je njih tožba prav tako važna kot za Irce njihov boj proti Angliji.

Tožbe in protitožbe, ki so se vlekale skozi več kot šest stoletij, so stale več kot je vredno tisoč parcel tega gozda, a to jih ne spametuje.

Pred kratkim se je prizivno sodišče v Besanconu zopet enkrat izreklo v prilog občini Charsilla, a občina Meussia je spravila takoj celo zadevo v Pariz in kasacijsko sodišče je razveljavilo razsodbo v Besanconu ter razpisalo novo razpravo v Nancy. Ta obravnava se sedaj vrši, a nikdo nima niti najmanjšega upanja, da bo pomenjala končni konec celega prerakanja med obema občinama.

Razno

× **Tašča ki ne govori.** «Ali je to mogoče?» bodo zmajevali z glavo čitatelji in čitateljice. Sicer pa je to v resnici poseben slučaj, ki ga mora zabeležiti zgodovina ravno tako, kakor je zabeležila ženske in tašče, ki se jim jeziček ni hotel ustaviti. Dogodilo se je v Londonu. Še mlada tašča je stanovala s svojim zetom v istem stanovanju celi dve leti, ne da bi izpregovorila z njim kako besedo. Končno si je pričela domišljati, da jo zet preganja. Odšla je na redarstvo in tožila zeta, da ji ne da denarja in da jo le malokdaj pusti iz sobe. Sodnik se ni mogel prepričati o krivdi zeta in je tašči priporočil, naj zeta razdraži. Ako pa se ta prenaagli, naj ga takoj naznani sodišču. Tašča je obljubila sodniku, da ga bo poslušala. To pomeni, da bo njen zet nasel in imel potem posla s sodnijo. Čuvajte se torej tašč, kadar prično govoriti!

× **Koliko konj je na svetu?** Skupno število konj na svetu znaša 95 milijonov, od katerih je 44 milijonov v Evropi. Pred vojno je imela največ konj evropska Rusija, nato Nemčija.

V Evropi se nahaja 44 toplokrvnih in 16 hladnokrvnih pasem.

× **Družinska žaloigra.** Nedavno se je v Ameriki prepiral neki posestnik s svojo ženo. Med prepričevanjem je zgrabil za revolver ter ustrelil svojo ženo. Takoj potem je sam sebi pogljal kroglo v glavo. Trije mali otroci družine so ves prepričevanje gledali. Ker so bila vrata stanovanja zaprta, otroci niso mogli ven in so morali ostati celo noč pri mrtvih truplih svojih starišev. Otroci so bili stari štiri, šest in deset let. Zjutraj šele je prišel nek znanec in je vlomil v stanovanje, da je rešil pretresljivo plakajoče otroke.

× **28 roparskih napadov v enem dnevu v Chicagu.** Dne 24. januarja je bilo v amerškem mestu Chicagu v enem dnevu 28 roparskih napadov. Toliko jih še tam na en dan ni bilo. Tudi napredek — samo nekoliko žalosten!

× **Samomor vsled dolgočasje.** V Joplinu v Ameriki so našli nedavno v nekem hotelu mrtvega ravatelja neke tamošnje banke Gibsona. Poleg njega je ležalo pismo, v katerem se je glasilo: Jaz sem popolnoma izrabljen. Nikdar nisem storil ničesar zlega, a sem osamljen in izmučen in vsled tega moram napraviti vsemu konec. Moja banka v Joplinu je absolutno v redu. Tukaj s seboj v hotelu imam 85.000 dolarjev. Nato so sledila navodila glede uporabe tega denarja. «Jaz ljubim vsakega, a sem izmučen od smrti», se je glasilo konec njegovega žalostnega pisma.

× **Tri osebe v vlaku zmrznile.** V vsej srednji Evropi in tudi na Balkanu je v zadnjih dneh zavladal hud mraz. Tako poročajo iz Bukarešte, da je dne 1. t. m. ponoči vsled visokega snega običal vlak na rumunski progi Bukarešta-Jassy. Mnogo potnikov se je hudo prehladilo, trije so pa celo zmrznili. Vlak je stal vso noč na odprti progi in šele drugi dan so ga s pomožnimi stroji potegnili na bližnjo postajo.

× **Strašen umor v Italiji.** Nedaleč od Bologne, mesta v Italiji, se je odkril pred nekoliko dnevi strašen zločin. Zvonar neke cerkve je našel na nekem pustem kraju trupli dveh moških, ki sta bila ustreljena. V njih so spoznali dva meščana, ki sta očeta številnih družin. Eden je ostavil ženo z osmero otroci, drugi pa ženo s šestero nepreskrbljenimi otroci. Dosedaj še niso mogli dognati vzroka temu strašnemu zločinu.

× **Na ruskih železnicah se poceni vozijo.** Na ruskih železnicah so v treh tednih prijeli 4766 oseb, ki so se vozile brez vozovnic. Pripetilo se je celo, da se je v enem samem vlaku peljalo 1500 oseb brez voznega listka. Sedanji ruski gospodarski svet je sklenil, da bo vsak kaznovan s trimesečnim prisilnim delom, ako ne bo hotel plačati vozovnice.

× **Samokres — slabo znamenje priznanja.** Neka mlada gledališka umetnica v Chicagu je doživela te dni neugodno presenečenje. Po velikem uspehu v nekem novem komadu je sprejela takoj po predstavi v dar precej velik omot. Vesela takega priznanja je vsa radovedna začela razvijati omot ter našla končno lep,

nov — nabit samokres. Temu čudnemu darilu je bilo priloženo pismo, v katerem ji piše darovalec, da upa, da bo kmalu videl njeno truplo plavati po chikaški reki.

× **Komunisti v Melaneziji.** Na otokih v Melaneziji vladajo v vprašanju lastništva nenavadno čudni odnošaji. Noben državljani, niti poglavar, nima tam lastne zemlje, ki je njihova skupna last. Vsak ima le določeno število palm, od katerih sme pobirati sad. Ko umre, preide lastninska pravica teh dreves na njegovega potomca. Tudi tujcem ne prodajajo niti ped svoje zemlje. Če se naseli med njimi kak tujec, mu takoj določijo gotovo število palm, od katerih lahko potem živi. Tako vladajo tam po pravih komunističnih načelih.

× **Igralka po pomoti ustrelila igralca pri predstavi.** V Sidneyu v Avstraliji se je dogodila v državnem gledališču velika nesreča. Igrali so ravno neko igro, v kateri je igrala ena najbolj oboževanih igralk ulogo nesrečne zakonske žene, ki vstrelila moža in sebe. Pri izbiranju samokresa se je dogodila pomota, tako da je vzela samokres nekega igralca, ki je bil nabit, mesto pravega pripravljene za predstavo in od varnostnih organov preiskanega. Ko je nastopil trenutek, da ustrelila moža je pomerila in ustrelila, in igralec, ki je igral moža, je res padel mrtev na tla, zadet v čelo. Ko je igralca to opazila, je najbrže v strahu in obupu nastavila samokres še sebi na sence ter se istotako zgrudila mrtva na tla. Gledalci, ki so bili priče tega groznega prizora, so prestrašeni zapustili gledališče. Krivca nesreče, igralca, ki je zamenjal samokres, so zaprli.

Za smeh in kratek čas

Sala o Hindenburgu.

Za časa vojne je bila o nemškem generalu Hindenburgu znana sledeča šaljivka:

Zgodilo se je, da je Hindenburg umrl in šel v nebesa. Ko je prišel pred rajska vrata, potrka ter zahteva, da ga sv. Peter pusti notri.

«Kdo pa si?» vpraša sv. Peter.

«Hindenburg sem, zmagovalc pri Mazurskih jezerih.»

«Seveda prideš, prijatelj, v nebesa, zate je že pripravljen prostor na desnici Boga Očeta, toda prijatelj, kot vojskovodja moraš vendar v nebesa priti na konju. Vsi angeli so že pripravljene, da te sprejmejo», mu reče sv. Peter ter mu zapre vrata pred nosom.

Zalosten se napoti Hindenburg nizdol. Sredi pota sreča Potioreka, ki je bil ravno na poti v nebesa.

«Nič ne bo, Potiorek», mu reče Hindenburg, «brez konja te sv. Peter ne pusti v nebesa.»

«Kako to?» vpraša Potiorek.

«Ko mu Hindenburg celo stvar pojasni, mu reče Potiorek: «Veš kaj, Hindenburg, sv. Peter je moj prijatelj, jaz bom govoril z njim in gotovo naju bo pustil notri.»

Šla sta zopet pred nebeška vrata; ko sta bila blizu vrat, se ta naenkrat odpro in zasliši se glas sv. Petra: «Hindenburg, Hindenburg, rekel sem ti, da pridi s konjem, a sedaj prihajaš z oslom.»

Nerodni Pepček.

Osemletni Pepček gre v šolo in sreča ga znanec, ki je bil večkrat pri Pepčkovih doma.

«Kje je tvoja sestra Lizika, da je že toliko časa nisem videl?» vpraša ga.

«Ta že štirinajst dni leži.»

«Kaj pa je revici, ali je bolna?» vprašuje skrbno znanec.

«Ne, bolna ni», pravi Pepček, »pa pri nas smo dobili fantka in ker mama nima časa, se je moja sestra namesto nje vlegla v posteljo.»

Ženski kotiček

Zmrzlo perilo. Z zmrzlim perilom je treba posebno previdno ravnati. Pred vsem ga ne smemo zvijati in skupaj zlagati, ker se niti zlomijo in tako nastanejo v perilu luknje. Gospodinja se čudi, odkod to, da je perilo raztrgano. Premalo previdna je bila. Najpreje moraš skrbeti, da se zmrzlo perilo otali, potem je šele smeš skupaj zložiti in zvijati. To je zelo važno za sedanje drage čase.

Kako ravnati z obuvalom? S čevljev je treba od časa do časa temeljito oprati kremo z mlačno vodo in potem namazati usnje z mastjo. Čevljev moraš mazati tako dolgo, da usnje mast čisto popije. To lahko narediš z močnim čopičem.

Da čebula ne gnije. Mnogo gospodinj spravi svežo čebulo v zaprt prostor, ali pa v soparen kraj. Potem seveda čebula rada gnije. Čebulo je treba obesiti, dokler je še toplo, na sonce, da se osuši. Za obesanje se splete lepo v kite. Ko je čebula popolnoma suha, jo prekadi z brinjem in obesi v hladno podstrešje. Nad čebulo potegni široko vrečo in jo zadržni. Potem si lahko brez skrbi, da bi čebula zmrznila. Nagnitih ali mokrih čebulj ne vpletaj, ker bi obtele od nagnitih še druge. Bela čebula gnije rajše od rdeče. Rada gnije tudi ona čebula, ki je rastle v vlažnih ali v pregnojnih tleh. Zlasti rada gnije tudi nedozorela čebula. Drobne čebule se ohranijo bolje in dalj časa nego debele.

NOVO SREČO IN VESELJE DO ŽIVLJENJA dobi vsaka dama, ako si svojo vnanjost polepša, ker s tem vsakomur bolj ugaja. Mnogo in vedno se čuje hvaliti, kako priljubljena sredstva za negovanje lepote so: Fellerjevo «Elsa»-lilijno mlečno milo, Fellerjevi «Elsa»-obrazna pomada in «Elsa»-tanochina-pomada za rast las. Ta sredstva razpošilja: lekarnar Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

NE V AMERIKO!

Do 1. julija 1922. ne more noben Jugoslovian več v Ameriko. To je važno in marsikdo si bo prihranil velike sitnosti, ako to upošteva. Od 1. junija 1921. pa do 1. julija 1922. je bilo dovoljeno, glasom ameriške

Kaj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

postave, 6405 Jugoslovianom priti v Ameriko. Do 23. novembra 1921. pa ja dospelo že 6552 Jugoslovianov sem, torej 147 več kot je dovoljeno. Odslej je naseljevanje ustavljeno do 1. julija.

Zalibog prihajajo Jugoslovani še vedno v Ameriko, toda jim ne dovolijo niti stopiti na ameriško zemljo, temveč jih takoj vrnejo. Nekateri mislijo, če jim je ameriški konzul potrdil potni list, da je s tem že dovoljen dohod v Ameriko. To je popolnoma napačno mišljenje. Vsak Jugoslovian brez izjeme bo nemudoma vrtnjen nazaj. V Ameriko pa smejo oni Jugoslovani, ki so bili že prej v Ameriki, pa so šli domov in niso doma ostali več kot šest mesecev. Naj pa nihče ne misli, da bo preseljen v Ameriko, če je bil odsoten več kot šest mesecev. Ime vsake osebe, ki je šla iz Amerike, je zapisano v vladnih knjigah. Tudi n. pr. ako je kdo odšel v Jugoslavijo in se vrnil nazaj tekom šestih mesecev, pa je pripeljal s seboj svojo ženo, tedaj njegovi ženi ne bo dovoljen vstop v Ameriko. Njega bodo pustili, da se izkrca, žena pa mora neusmiljeno in brez izgovora nazaj. Izjema je seveda z ameriški državljani. Ti lahko pridejo v Ameriko, kadar hočejo.

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 26 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

na nego zob, sobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hŕuta, rok, nog in celotnega telesa. „Elsafluid“ je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljšo sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z mamotom in postnino za vsakega!

3 dvojnje steklenice ali 1 specialna steklenica 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 168 K.
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 336 K.
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 504 K.

POSTNINA PROSTO na Vaso pošto. Kdor denar ne prejme pošilje, dobi se popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obličje za kurja očesa po 5 K in K 7-30; Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; pravo Elsa ribje olje 45 K; Elsa ustna voda 30 K; Elsa kolonjska voda 41 K; Elsa šminkni miris 41 K; glicerina po 6 in 30 K; Lysol, Lysolform 30 K; kofeinski čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; trup in podgane in miši po 8 in 12 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar.
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
40-1 (Hrvaško). 48/144/11 b

Varčna gospodinja rabi edinole
GAZELA MILO
ki je najboljša in najcenejša!

Delniška glavnicar: **K 30.000.000**

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog **K 10.000.000**

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na teketi in fi-ro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valuta, vrednostna papirja itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.